

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра психології і туризму

Кваліфікаційна робота
на тему: «Туристично-рекреаційний потенціал Ісландії»

Допущено до захисту

«___» травня 2024 року

здобувача вищої освіти групи Т 01-20
факультету туризму, бізнесу і психології
освітньої програми
Туристичне обслуговування
за спеціальністю 242 Туризм
Бондаренко М. Р.

Завідувач кафедри
психології і туризму

Науковий керівник:
доктор історичних наук, професор
Васильчук В. М.

д.психол.н., проф.
Бондаренко О. Ф.

Національна шкала _____
Кількість балів _____
Оцінка ЄКТС _____

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ.....	6
1.1. Понятійний апарат та методи дослідження	6
1.2. Механізм управління туристично-рекреаційним потенціалом.....	12
РОЗДІЛ 2. СИСТЕМА ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ІСЛАНДІЇ.....	17
2.1. Природні та культурні ресурси Ісландії, як складові туристично- рекреаційного потенціалу	17
2.2. Регіональні ринки туристично-рекреаційних послуг Ісландії.....	21
2.3. Аналіз статистичних показників сфери туризму та рекреації Ісландії.....	26
РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ІСЛАНДІЇ	32
3.1 Актуальні проблеми використання туристично-рекреаційного потенціалу Ісландії.....	32
3.2 Тенденції та перспективні напрямки розвитку туризму в Ісландії.....	37
3.3 Досвід використання туристично-рекреаційного потенціалу Ісландії для України.....	43
ВИСНОВКИ.....	48
РЕЗЮМЕ/RESUME.....	51
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	53
ДОДАТКИ.....	58

ВСТУП

Актуальність дослідження. Ісландія, знаходячись у північній частині Атлантичного океану, представляє унікальний туристично-рекреаційний потенціал, який зараз стає предметом інтенсивного дослідження.

По-перше, у світі зростає інтерес до неймовірної природної краси Ісландії, її вулканічних пейзажів, гейзерів, льодовиків та термальних джерел. Дана країна приваблює природними чудесами, які вражають уяву і створюють неперевершений фон для активного відпочинку, екологічного туризму та наукових досліджень.

По-друге, у зв'язку із зростанням популярності екотуризму та пошуком унікальних подорожей, Ісландія стає цільовим напрямком для тих, хто бажає відкрити для себе особливості природного середовища та сучасного ісландського способу життя. Дослідження туристично-рекреаційного потенціалу Ісландії актуальне, оскільки воно визначить перспективи розвитку туризму у цій країні та допоможе розробити стратегії збалансованого використання природних ресурсів для забезпечення сталого розвитку та збереження унікальної природи острова.

Вивченню теми туристично-рекреаційного потенціалу Ісландії приділялось багато уваги вітчизняних вчених, до найбільш відомих слід віднести наступних: Юхновську Ю., Монастирський Г., Огієнко А., Огієнко М., Мельниченко С., Глушко В., Васильчук В., крім цього даною темою займалися іноземні науковці: Кейтлін Б., Хадльдоуредоттір Г., Річардс Д., Лоусон К.

Мета кваліфікаційної роботи є аналіз туристично-рекреаційного потенціалу Ісландії.

Для досягнення даної мети, сформовано наступні **завдання**:

- вивчити теоретичні аспекти туристично-рекреаційного потенціалу;
- розглянути особливості управління туристично-рекреаційним потенціалом;

- проаналізувати сучасний стан та регіональні особливості туристично-рекреаційного потенціалу Ісландії;
- дослідити особливості розвитку туристично-рекреаційного потенціалу Ісландії;
- охарактеризувати проблеми використання туристично-рекреаційного потенціалу Ісландії;
- вивчити тенденції та перспективні напрямки розвитку туристично-рекреаційного потенціалу Ісландії;
- простежити ісландсько-українські зв'язки у галузі туризму.

Об'єкт дослідження – туристично-рекреаційний потенціал Ісландії.

Предмет дослідження – складові туристично-рекреаційного потенціалу Ісландії.

Методи дослідження. Для реалізації даного дослідження туристично-рекреаційного потенціалу Ісландії використовувалися різноманітні методи дослідження. Серед загальнонаукових методів застосовувався аналіз, який дозволив систематизувати та класифікувати інформацію про природні, культурні та економічні аспекти країни як ключові компоненти туристичного потенціалу. Крім того, був використаний синтез для узагальнення отриманих даних та формулювання комплексних висновків щодо перспектив розвитку туризму в Ісландії.

Інформаційна основа дослідження. Для написання кваліфікаційної роботи було використано наукові статті, монографії, статистичні дослідження, матеріали мережі Інтернет.

Ступінь вирішення проблеми в дослідженні. Проведене дослідження туристично-рекреаційного потенціалу Ісландії сприяло вирішенню ключових проблем, пов'язаних із раціональним використанням природних та культурних ресурсів країни для розвитку туризму. Наш внесок полягає в інтегрованому підході до аналізу, який охоплює природні, економічні та соціокультурні аспекти. Отримані результати надають базу для розробки стратегій сталого розвитку туристичного сектору в Ісландії.

Практичне значення одержаних результатів полягає у можливості використання викладеного у роботі матеріалу для розробки стратегії розвитку туристично-рекреаційного потенціалу в Україні на прикладі Ісландії.

Апробація результатів дослідження. За темою дослідження опубліковані тези доповіді у Збірнику матеріалів міжнародної науково-практичної конференції: Бондаренко, М.Р. (2024). Ресурсний потенціал Ісландії як основа розвитку туризму. У *“Ad orbem per linguas. До світу через мови”*. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції *“Семіотика української незламності: мова – освіта – дискурс”* (с.643-645). Київ: Видавничий центр КНЛУ.

Обсяг і структура кваліфікаційної роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновку, резюме, списку використаних джерел та додатків. Обсяг основного тексту кваліфікаційної роботи становить 50 сторінок.

РОЗДІЛ 1

РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ

1.1. Понятійний апарат та методи дослідження

Туризм впливає на якісний розвиток суспільства, а його економічна роль надзвичайно значима для країни та окремих регіонів. Туристично-рекреаційний потенціал визначається як система усіх природних, культурних, історичних та інфраструктурних ресурсів, що забезпечують можливості для задоволення туристичних та рекреаційних потреб. Вивчення цієї проблематики визнається надзвичайно актуальним у зв'язку із зростанням ролі туризму у суспільному розвитку та економіці країни. Нині, в науковій літературі не існує єдиної узгодженої інтерпретації терміну «туристично-рекреаційний потенціал». У таблиці 1.1 згруповано різні погляди на його тлумачення, вказавши на потребу у подальших дослідженнях та уточненнях у цьому питанні.

Таблиця 1.1

Наукове трактування визначення «туристичні ресурси»

Науковець	Визначення
Гринь К.В. (Гринь, 2023)	Туристичні ресурси представляють собою комплекс природних, кліматичних, оздоровчих, історико-культурних, пізнавальних та соціально-побутових потенціалів конкретної території, що відповідають різноманітним потребам та очікуванням туристів.
Каганець – Гаврилко Л.П. (Каганець- Гаврилко, 2023)	Туристичний потенціал території – це всебічне та обширне поняття, яке включає в себе різноманітні природні, етнокультурні та соціально-історичні ресурси, а також існуючу господарську та комунікаційну інфраструктуру території. Дані складові є або можуть бути передумовами для розвитку конкретних видів туризму.
Огієнко А.В. (Ohiienko & Ohiienko, 2020)	Туристично-рекреаційний потенціал - це сукупність природних та створених людиною об'єктів та явищ, пов'язаних з конкретною територією. Дані елементи включають у себе різноманітні умови, можливості та ресурси, які можуть бути використані для створення туристичних продуктів і реалізації різноманітних турів, екскурсій та програм.

<p>Микуланинець С. (Микуланинець & Микуланинець, 2023)</p>	<p>Потенціал туризму території охоплює різноманітні природні та створені людиною елементи, умови, можливості та ресурси, які можуть бути використані для формування туристичних продуктів і проведення різноманітних турів, екскурсій і програм.</p> <p>Потенціал туризму та відпочинку представляє собою комбінацію різноманітних ресурсів, їх просторових взаємодій і умов, спрямованих на задоволення потреб населення у сфері туристичної та рекреаційної активності.</p> <p>Потенціал ресурсів регіону вважається цілісною системою взаємозв'язків та властивостей, що проявляє здатність до ефективного використання природних ресурсів - це виражається у здатності створювати умови для проведення рекреаційної діяльності, враховуючи комплекс засобів, спрямованих на задоволення потреб відпочиваючого у відпочинку та відновленні.</p>
<p>Паньків Н. (Паньків, 2022)</p>	<p>Туристичні ресурси представляють собою комплекс природних та соціально-культурних елементів, спрямованих на задоволення фізіологічних і соціальних потреб людини, а також відновлення її працездатності. Вони використовуються як для безпосереднього, так і для опосередкованого споживання та виробництва туристичних продуктів відповідно до сучасної та перспективної структури рекреаційних потреб та техніко-економічних можливостей.</p>
<p>Радченко Е.Є. (Радченко, 2018)</p>	<p>Туристичний потенціал представляє собою сукупність матеріальних і нематеріальних можливостей, які викликають туристичний інтерес до конкретної території. Він слугує основою для виробництва та споживання туристичного продукту, а також є необхідним для ефективного управління, контролю і розвитку туристичного комплексу території згідно з принципами стійкого економічного розвитку.</p>
<p>Мельниченко С. (Мельниченко & Глушко, 2022)</p>	<p>Туристично-рекреаційні ресурси представляють собою сукупність різноманітних ресурсів і можливостей конкретного регіону, які можуть бути використані для фізіологічних потреб людини, таких як відпочинок, оздоровлення та туризм - ці ресурси включають безпосередньо рекреаційно-туристичні, а також різноманітні природні, виробничі, трудові, фінансово-інвестиційні, технологічні, інформаційні та екологічні компоненти. Вони можуть використовуватися для задоволення потреб туристів, забезпечення діяльності суб'єктів рекреаційно-туристичної галузі економіки і досягнення стійкого регіонального розвитку.</p>

Вивчивши концепції, ми зауважили різноманітні підходи вчених до терміну «туристично-рекреаційний потенціал», що виявляється у взаємовиключних уявленнях про його сутність та функції. Теоретики розкривають характеристику цього потенціалу, а поняття «потенціал» тлумачиться різноманітністю об'єктів, до яких воно застосовується. Загальним для різних уявлень вчених про «потенціал» є ідея про наявність можливостей або здатностей у відповідній галузі. Отже, термін «потенціал» відзначає наявність прихованих можливостей у тій чи іншій сфері.

У науковій літературі часто спостерігається відзначення термінів «потенціал» та «ресурси». При цьому важливо враховувати, що ресурси існують незалежно від суб'єктів господарської діяльності, тоді як потенціал включає здатність суб'єктів ефективно використовувати наявні ресурси. Таким чином, аналізуючи туристичні ресурси та формуючи туристичний потенціал регіону, слід враховувати їхню здатність використовуватися суб'єктами туристичної діяльності для досягнення конкретних цілей та сприяння розвитку туристичної економіки та регіонів.

Враховавши вищесказане, можна стверджувати, що рекреаційний потенціал охоплює рекреаційні ресурси конкретної території на певну дату, які можуть бути використані для відпочинку. У той час як туристичний потенціал підкреслює прив'язку до туристичної галузі, рекреаційний потенціал сприяє відновленню людських сил під час відпочинку. Термін «туристично-рекреаційний» виглядає найбільш повним, оскільки він охоплює рекреаційні заходи, спрямовані на задоволення потреб у відпочинку і туризмі, які включають у себе не лише рекреацію, а й професійні та ділові цілі. Аспекти ресурсів, їх розмір, структура та збалансованість джерел формування мають велике значення для туризму та рекреаційного розвитку регіону. Рекреаційні ресурси включають туристичні об'єкти і природні явища, і тому термін «туристичний потенціал» виявляється більш широким, охопивши загальні економічні, фінансові, трудові, соціальні та інфраструктурні ресурси, придатні для використання в організації

туристичної галузі. Обидва терміни можна розглядати як взаємодоповнюючі, або взаємозамінні (В. Монастирський, 2022).

Чимало вчених, уникнувши розподілу між «туристичним потенціалом», «туристичними ресурсами» та «рекреаційними ресурсами», широко використовують концепції туризму та рекреаційних ресурсів як сукупності природних і техногенних об'єктів, необхідних для створення туристичного продукту.

Відповідно до Закону України «Про туризм» № 325/95 від 15.09.1995 (Про туризм, 2024), туристичні ресурси визначаються як сукупність природних і кліматичних ресурсів, оздоровчих, історичних, культурних, пізнавальних та соціально-побутових ресурсів конкретної території, які задовольняють різноманітні потреби туристів. У даному законі, термін «туристичні ресурси» спрощено і визначається як сукупність туристичних об'єктів, що містяться в одній державній базі даних у галузі туризму. Даний підхід розглядає туристичні ресурси як об'єкти різного походження та призначення.

Законодавці відмовилися від широкого трактування туристичних ресурсів з точки зору природного та антропогенного середовища, обмеживши їх концепцією об'єктів різного походження та мети - це означає, що до туристичних ресурсів можна відносити об'єкти показу, події, готелі, ресторани тощо. Такий підхід значно розширює поняття туристичного потенціалу, охопивши різні об'єкти з різною метою.

З економічного погляду туристичні ресурси розглядаються як фактори виробництва туристичного продукту, і їх різноманітність впливає на результати економічного розвитку. Отже, туристичні ресурси виступають чинниками економічного зростання, вимагаючи витрат для їх використання (Писаревський & Мелешко, 2019).

Рекреаційні ресурси, навпаки, не завжди використовуються з метою отримання прибутку, і їх використання не обов'язково пов'язане з економічними цілями. Такий підхід відрізняє рекреаційні ресурси від туристичних (Сюткін, Корнус та ін., 2022).

На підставі проведених аналізів пропонується власне визначення концепції «туристично-рекреаційний потенціал регіону». Згідно з цим підходом, під даною термінологією розуміється унікальне поєднання природних і придбаних фізичних, соціальних, інтелектуальних, культурних і духовних ресурсів регіону. Дані ресурси представлені їх носіями і складають рекреаційну базу регіону, надавши відповідні умови для реалізації різноманітних видів відпочинку та дозвілля. Такий підхід сприяє ефективному вирішенню поточних і стратегічних завдань щодо розвитку регіону (Medvid, 2015).

Узагальнюючи вищесказане, поняття «туристично-рекреаційний потенціал» є комплексним і більш широким, ніж просто огляд ресурсних можливостей. Дана концепція визначається системним взаємозв'язком та взаємодією складових, які реалізуються у процесі життєдіяльності людини і мають значення для суспільства та особистості. Однак методологічні основи даної концепції перебувають на етапі формування, а теоретичні підходи до оцінки її змісту є різноманітними, вимагаючи подальших досліджень.

Слід також відмітити, що дослідження туристично-рекреаційного потенціалу є складним та багатогранним завданням, оскільки воно вимагає комплексного аналізу різних аспектів території, ресурсів та можливостей для розвитку туризму та рекреації. Для ефективного проведення такого дослідження використовуються різноманітні методи та підходи, які узагальнено в таблиці 1.2.

Таблиця 1.2

Методи дослідження туристично – рекреаційного потенціалу

(складено за (Сюткін, 2017))

Метод	Опис
Аналіз природно-ресурсного потенціалу	Систематичне вивчення природних ресурсів регіону, таких як природні ландшафти, кліматичні умови, гідрологічні ресурси, біорізноманіття та інші. Цей аналіз дозволяє визначити, які природні об'єкти можуть привертати туристів і як їхня раціональна експлуатація може сприяти розвитку туристичного сектору
Екологічний аналіз	Визначення впливу туристичної діяльності на природне середовище та розробка заходів щодо збереження природних ресурсів

Анкетування та опитування	Збір даних від місцевого населення, туристів та інших зацікавлених сторін за допомогою анкет, опитувань та інших методів соціологічних досліджень
Стратегічний аналіз	Використання методів стратегічного планування для визначення довгострокових цілей розвитку туризму та рекреації в регіоні. Це включає в себе визначення пріоритетних напрямків, розробку іміджу регіону та визначення стратегій маркетингу
Маркетингові дослідження	Аналіз ринкових умов та визначення споживчих потреб цільової аудиторії. Дослідження конкурентоспроможності регіону в туристичній галузі та розробка маркетингових стратегій для привертання туристів
Оцінка інфраструктури	Аналіз наявної та потенційної туристичної інфраструктури, включаючи готелі, транспортні засоби, ресторани, розважальні заклади та інше. Оцінка існуючих можливостей та визначення необхідності розвитку нових об'єктів
Геопросторовий аналіз	Використання геоінформаційних систем для аналізу просторового розташування туристичних об'єктів, їх взаємодії та доступності для відвідувачів
Соціально – економічний аналіз	Дослідження соціально-економічних аспектів регіону, таких як економічний стан, рівень життя населення, зайнятість та інші соціальні показники. Цей аналіз допомагає визначити потенційний попит на туристичні послуги та ефективність їх впровадження в регіоні.

Слід відмітити, що застосування даних методів у поєднанні дозволяє отримати комплексне розуміння туристично-рекреаційного потенціалу регіону та розробити стратегії для його раціонального використання та сталого розвитку.

Тож, туристично-рекреаційний потенціал регіону визначається як унікальна комбінація природних та суспільних ресурсів, що створюють сприятливі умови для розвитку туризму та рекреації. З метою його вивчення та ефективного використання використовуються різноманітні методи дослідження. Аналіз природно-ресурсного потенціалу, соціально-економічний підхід, стратегічне планування, маркетингові дослідження, оцінка інфраструктури, геопросторовий аналіз, анкетування та опитування, а також екологічний аналіз – усі ці методи взаємодіють для отримання комплексного уявлення про потенціал регіону. Застосування даних підходів дозволяє визначити сильні та слабкі

сторони, розробити стратегії розвитку та сприяти сталому використанню туристично-рекреаційних ресурсів для досягнення поточних та стратегічних цілей регіонального розвитку.

1.2. Механізм управління туристично-рекреаційним потенціалом

Управління туристично-рекреаційним потенціалом вимагає системного підходу та урахування численних факторів для забезпечення сталого розвитку та задоволення потреб різних зацікавлених сторін. Ефективне управління починається з розробки стратегії, яка визначає цілі, завдання та основні напрямки розвитку. У таблиці 1.3. більш детально розглянемо, як стратегічне планування сприяє оптимальному використанню туристично-рекреаційних можливостей (Микуланинець & Микуланинець, 2023).

Таблиця 1.3

Основні етапи стратегічного планування
(складено за (Микуланинець & Микуланинець, 2023))

Етап	Опис
Визначення мети	Першим кроком у стратегічному плануванні є чітке визначення мети. Це може бути досягнення певного рівня туристичного розвитку, залучення нових аудиторій, збільшення прибутку чи збереження екологічної стійкості. Мета повинна бути конкретною, вимірюваною та досяжною
Аналіз компонентів потенціалу	Під час стратегічного планування важливо провести глибокий аналіз усіх компонентів туристично-рекреаційного потенціалу, який включає природні ресурси, інфраструктуру, кадровий потенціал, економічну та соціокультурну ситуацію. Ретельне вивчення даних аспектів дозволяє розробити збалансовану стратегію розвитку.
Визначення пріоритетів	З урахуванням результатів аналізу слід визначити пріоритетні напрямки - це може бути розвиток конкретних туристичних маршрутів, покращення сервісу, впровадження екологічно чистих технологій тощо. Пріоритети повинні відповідати меті та враховувати специфіку регіону
Оцінка ризиків та можливостей	В ході стратегічного планування слід провести аналіз ризиків та можливостей та дозволяє адаптувати стратегію до змін у зовнішньому середовищі та передбачити можливі труднощі

Розробка довгострокових планів	Стратегічне планування передбачає створення довгострокових планів, орієнтованих на перспективу розвитку. Такі плани містять конкретні кроки, терміни та відповідальних виконавців. Як результат, це допомагає уникнути адгокованих рішень та забезпечує системність у впровадженні стратегії
Участь зацікавлених сторін	Залучення представників різних груп зацікавлених сторін (державних органів, бізнесу, громадськості) у процес стратегічного планування важливо для врахування різноманітних інтересів та точок зору. Даний процес сприяє створенню компромісів та довгостроковій стабільності

Завдяки стратегічному плануванню управління туристично-рекреаційним потенціалом стає системним, цілеспрямованим та адаптованим до змін у навколишньому середовищі. Даний процес визначає курс розвитку та сприяє створенню стійкої та конкурентоспроможної туристичної індустрії

Збирання та аналіз потреб різних груп зацікавлених сторін вважається наступним критичним етапом у формуванні стратегії управління туристично-рекреаційним потенціалом. Даний процес включає в себе врахування очікувань та вимог туристів, місцевого населення та бізнес-середовища: (табл. 1.4) (Монастирський, 2019).

Таблиця 1.4

Основні аспекти збирання та аналізу потреб різних груп зацікавлених сторін
(складено за (Г. Монастирський, 2019))

Туристи	<ul style="list-style-type: none"> • Систематичне опитування та аналіз вибору туристичних напрямків допомагають зрозуміти, що привертає туристів до конкретного регіону. Це може бути природа, культурні пам'ятки, розваги чи інші фактори. • Ретельний аналіз вражень туристів від наданого сервісу дозволяє виявити його сильні та слабкі сторони. Врахування цього аспекту сприяє покращенню якості та конкурентоспроможності туристичних послуг.
---------	--

Місцеве населення	<ul style="list-style-type: none"> • Розуміння соціокультурних особливостей та очікувань місцевого населення дозволяє уникнути конфліктів та сприяє соціальній взаємодії між туристами та мешканцями. • Аналіз впливу туризму на економіку регіону та залучення місцевого населення до туристичного бізнесу може сприяти створенню позитивного економічного середовища.
Бізнес-середовище	<ul style="list-style-type: none"> • Розуміння потреб і очікувань бізнесу, який надає туристичні послуги, сприяє розвитку ефективної інфраструктури та створенню сприятливого бізнес-середовища. • Взаємодія з підприємствами та підтримка їхніх інтересів допомагають створити сприятливий клімат для підприємництва та розвитку туристично-рекреаційного бізнесу.
Регулярні дослідження	<ul style="list-style-type: none"> • Постійний моніторинг та аналіз нових трендів у галузі туризму дозволяє оперативно адаптувати стратегію до змін у попиті та побажаннях туристів. • Проведення опитувань серед туристів, місцевого населення та представників бізнесу надає можливість отримати конструктивний зворотний зв'язок для постійного удосконалення стратегії.

Здійснення аналізу потреб та очікувань різних груп зацікавлених сторін стає визначальним етапом для формування гнучкої та ефективної стратегії управління туристично-рекреаційним потенціалом. Регулярні дослідження та зворотний зв'язок відіграють ключову роль у створенні стійкої та конкурентоспроможної туристичної індустрії, яка враховує різноманіття потреб та очікувань різних зацікавлених сторін.

Забезпечення належної інфраструктури теж вважається необхідною передумовою для ефективного управління туристично-рекреаційним потенціалом. Розвиток транспортної системи, готельної бази, розваг та інших сервісів визначає якість та привабливість регіону для відвідувачів. Ми відмітили, що ефективна транспортна інфраструктура є ключовим фактором для

приваблення туристів. Розширення мережі доріг, оптимізація громадського транспорту та забезпечення легкості пересування забезпечують зручність і доступність для відвідувачів (Паньків, 2022).

Розвиток готельної сфери включає розбудову та модернізацію готелів різного класу. Різноманіття варіантів розміщення відповідає різним потребам туристів, підвищуючи конкурентоспроможність регіону. Створення розважальних об'єктів та культурних подій доповнює відпочинок. Атракціони, парки, театри та фестивалі вносять різноманіття в туристичний досвід, зробивши регіон привабливішим.

Покращення якості обслуговування включає навчання персоналу та впровадження сучасних стандартів. Забезпечення комфорту для туристів, що включає безпеку та чистоту, формує позитивний імідж регіону. Інфраструктура та сервіс визначають конкурентоспроможність туристично-рекреаційного напрямку. Їхнє постійне вдосконалення є стратегічно важливим завданням управління, сприяючи залученню та задоволенню відвідувачів (Vasylchuk, 2023).

Ефективне управління туристично-рекреаційним потенціалом вимагає встановлення тісних зв'язків з різними стейкхолдерами. Залучення державних органів, місцевої влади, бізнесу та громадських організацій у спільні проєкти дозволяє вирішувати комплексні завдання та враховувати різноманітні інтереси, сприяючи сталому розвитку регіону. Постійна оцінка ефективності та моніторинг реалізації стратегій є необхідною частиною управління. Використання ключових показників продуктивності дозволяє оперативно виявляти проблеми та коригувати дії, забезпечивши постійне удосконалення туристично-рекреаційного потенціалу (Yukhnovska, 2020).

Запровадження інновацій в сфері технологій, послуг та досвіду відпочинку вважається стратегічно важливим елементом. Регулярне вдосконалення пропозицій для туристів, впровадження новаторських підходів сприяє збереженню та зростанню конкурентоспроможності регіону. Раціональне фінансове управління включає в себе ефективне розпорядження бюджетними коштами, залучення інвестицій та розробку ефективної системи фінансування

для успішної реалізації проєктів. У результаті це створює стійку фінансову основу для забезпечення сталого розвитку туристично-рекреаційного сектору (Мельниченко & Глушко, 2022).

Ефективна стратегія кризового управління теж вважається ключовою для забезпечення сталості та відновлення після негативних впливів, таких як пандемії чи природні катастрофи. Розробка комплексних планів та заходів є критичним етапом у проактивному підході до кризової ситуації. Зокрема, важливо передбачити можливі ризики, аналізувати їхні наслідки та розробляти стратегії реагування. Визначення гнучких механізмів реагування та обов'язкове впровадження моніторингових систем дозволяють оперативно реагувати на зміни в ситуації.

Партнерство з різними зацікавленими сторонами, включаючи державні органи, бізнес, та громадські організації, відіграє важливу роль у спільному реагуванні на кризу. Обмін інформацією та координація дій допомагають у ефективному вирішенні проблем. Підготовка населення та персоналу до можливих криз дозволяє мінімізувати ризики та забезпечити безпеку. Крім того, важливо мати систему взаємодії з медичними установами, правоохоронними органами та іншими ключовими структурами для невідкладного реагування на екстрені ситуації.

Застосування сучасних технологій, таких як системи електронного моніторингу та комунікації, дозволяє швидко обмінюватися інформацією та координувати дії в реальному часі. Такий інтегрований підхід допомагає не лише виходити з кризи, а й забезпечує підвищену стійкість у майбутньому.

Отже, слід відмітити, що управління туристично-рекреаційним потенціалом – це складний та багатогранний процес, який вимагає уваги до деталей, врахування різноманітних чинників та активну участь всіх зацікавлених сторін для досягнення спільних цілей розвитку та покращення туристично-рекреаційної сфери.

РОЗДІЛ 2

СИСТЕМА ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ІСЛАНДІЇ

2.1. Природні та культурні ресурси Ісландії, як складові туристично-рекреаційного потенціалу.

Розглядаючи туристично-рекреаційні ресурси Ісландії, важливо визначити їхні складові. Природні туристично-рекреаційні ресурси зазвичай слугують для підтримки здоров'я та включають різноманітні компоненти природи, такі як водні, бальнеологічні, клімато-терапевтичні, лісові, ландшафтні, пляжні, флоро-фауністичні. Суспільні туристичні ресурси охоплюють матеріальні об'єкти з естетичною та семантичною цінністю, які використовуються у туристичній діяльності, такі як архітектурні, археологічні, паркові та культурологічні ресурси.

Ісландія - затишна острівна держава, яка розташована в північній Атлантиці (Додаток А, рис. А.1.) й славиться своєю надзвичайною природною красою та унікальними природними утвореннями, що робить дану державу одним із найбільш популярних туристичних напрямів (Matthíasson та ін., 1999). Сучасний стан туристично-рекреаційного потенціалу Ісландії відображається у розвитку інфраструктури, різноманітних туристичних послуг і щорічному зростанні числа відвідувачів.

Природний ландшафт Ісландії вкрай різноманітний та унікальний, адже він характеризується багатством вулканічних формацій, величних гірських хребтів, льодовиків, активних гейзерів і термальних джерел – ці природні дива займають ключове місце в туристичній привабливості країни та вважаються об'єктом численних наукових досліджень. Ісландські вулкани, такі як Ейяфьятлайокудль (Додаток А, рис. А.2.) та інші, привертають увагу як туристів, так і науковців. Вивчення вулканічної активності та її впливу на оточуючу природу є обов'язковою складовою для розуміння геологічних процесів у регіоні (Roberts, б. д.).

Наступним не менш визначним вулканом Ісландії вважається Грімсвотн (Grímsvötn) – найбільш активний і найпотужніший вулкан на острові (Додаток А, рис. А.3.). Він розташований під льодовиком Ватнайюкудль (Vatnajökull) на півдні Ісландії (*Guide to Vatnajökull glacier & ice cave | perlan*, б. д.).

Грімсвотн відомий своїм регулярним виверженням, яке щоразу створює величезні хмари попелу і лави, які значно впливають на погодні умови в регіоні та навіть на повітряний транспорт. Виверження вулкану призводять до формування лавових потоків і вивільнення газів, що представляють потенційну небезпеку для навколишнього середовища та життя людей. Дослідження Грімсвотн дає можливість краще зрозуміти природу вулканічних процесів і ризику, пов'язані з їхнім виверженням (*Grímsvötn volcano iceland | force of nature | perlan*, б. д.).

Льодовики Ісландії, такі як Йокюльсарлон та Ватнайюкудль (*Guide to Vatnajökull glacier & ice cave | perlan*, б. д.) (Додаток А, рис. А.4.), створюють унікальний пейзаж, який вивчається в рамках географічних та геологічних досліджень. Дослідження структури та руху льодовиків надають важливі дані для розуміння кліматичних змін та геоморфологічних процесів.

Льодовик Йокюльсарлон, розташований на південному сході Ісландії та вважається одним з найвідоміших та найпривабливіших природних об'єктів країни – це крижане озеро сформувалось в результаті танення льодовика Брейдамеркурйокудль, який є частиною льодовика Ватнайюкудль, найбільшого льодовика в Ісландії. Унікальність Йокюльсарлон полягає в його кришталево-блакитних айсбергах, що відділяються від льодовика та плавають у воді, створюючи захоплюючий пейзаж. Дане місце приваблює туристів з усього світу, які приїжджають сюди, щоб насолоджуватися дивовижною красою природи та фотографувати дивовижні краєвиди льодового озера (*The otherworldly glacial lake of Jokulsarlon, Iceland, 2015*).

Гейзерні джерела Ісландії теж виступають об'єктом багатьох досліджень гідротермальної активності та геотермальних ресурсів. Аналіз струмків гарячої води та їх впливу на екосистему дозволяє зрозуміти механізми теплових процесів

у геосфері. Один із найвідоміших гейзерів Ісландії - «Стр'оккур» (Strokkur) (Додаток А, рис. А.5.), розташований у районі Хаукадалур (Haukadalur) в південній частині країни – цей гейзер відомий своїми регулярними виверженнями, під час яких він викидає стовп водяної пари й води на висоту до 30 метрів. Інтервал між виверженнями становить приблизно від 4 до 8 хвилин, що робить це місце особливо захопливим для туристів і науковців. Виверження гейзера створюють унікальну атмосферу, де спостерігачі можуть насолоджуватися видовищем природи та досліджувати динаміку геотермальної активності (*Iceland's Geysir & Strokkur Geysers / Arctic Adventures*, б. д.).

Окрім природніх багатств, для задоволення попиту на туристичні послуги, в Ісландії активно розвивається готельна та гастрономічна індустрія. Нові готелі, гостьові будинки та кемпінги з'являються поруч з найпопулярнішими туристичними місцями, надаючи відпочивальникам різноманітні варіанти проживання.

Один із найвідоміших готелів Ісландії - «Ion Adventure Hotel», розташований на південному заході країни, у мальовничій місцевості біля вулкана Гейсір та парку Тінгвеллір. (Додаток А, рис. А.6.) Даний готель пропонує своїм гостям стильне та сучасне проживання серед вражаючого природного ландшафту, а також широкий спектр розважальних та активних програм, таких як екскурсії, верхова їзда та піший туризм (*About The Ion adventure hotel - Ion Iceland*, б. д.).

Ще одним популярним готелем вважається «The Retreat at Blue Lagoon Iceland» (Додаток А, рис. А.7.), розташований у прекрасному районі навколо Синього озера. Даний готель відомий своїми розкішними номерами з видом на льодовиковий край, а також спа-центром, де гості насолоджуються різноманітними процедурами на основі мінеральних вод Синього озера. Крім того, готель має ресторани, де подають страви з місцевих продуктів та здобутків ісландської кухні, що робить його відмінним місцем для відпочинку та релаксації в обгорнутій теплом атмосфері (*Retreat Hotel: Blue Lagoon Retreat Hotel & Spa*, б. д.).

Поєднання природи та культурного досвіду робить подорож до Ісландії захоплюючою для туристів. Національний музей Ісландії (Додаток А, рис. А.8.), розташований у центрі Рейк'явіка, вважається важливим культурним об'єктом країни, що пропонує унікальну можливість пізнати історію Ісландії та її культурний розвиток. У музеї представлена багата колекція артефактів, що відображають різні етапи життя ісландського народу, включаючи вікінгів, період християнства та сучасні часи. Експозиція музею включає археологічні знахідки, витвори мистецтва, традиційний одяг, предмети побуту та інші елементи культурної спадщини країни. Відвідувачі даного музею дізнаються багато цікавого про історію та традиції Ісландії, під час перегляду цінних музейних експонатів (*History and Role of National museum of Iceland*, б. д.).

Музей вікінгів - ще одна важлива культурна атракція, що привертає увагу туристів до Ісландії (Додаток А, рис. А.9.). Розташований у місті Хафнарфйордур, музей пропонує унікальну можливість дізнатися про життя та культуру вікінгів, які заселяли ці території в середньовіччі. Експозиція музею включає аутентичні предмети вікінгів, реконструйовані поселення та судна, а також інтерактивні виставки, які дозволяють відвідувачам пізнати цікаві факти про життя та обряди цих давніх людей. Відвідувачі мають можливість поглибитися в історію вікінгів та зрозуміти їх вплив на розвиток ісландського суспільства (*The Viking Ship Museum*, б. д.).

У цілому, сучасний стан туристично-рекреаційного потенціалу Ісландії вражає своєю різноманітністю і неповторністю. Унікальні природні ресурси, багата історія та культура, а також розвинена інфраструктура роблять цю країну привабливим місцем для відвідування. Ісландія щоразу пропонує відвідувачам одержати незабутні враження від природної краси та культурного спадку країни.

2.2. Регіональні ринки туристично-рекреаційних послуг Ісландії

Ісландія, країна в Скандинавії, поділена на вісім адміністративних регіонів, які переважно використовуються для статистичних потреб. Крім того, регіони відіграють роль у судовій юрисдикції та системі поштових кодів країни. До 2003 року вони також використовувались як виборчі округи для парламентських виборів, однак це було змінено поправкою до конституції Ісландії, і тепер країна має шість окремих виборчих округів: (табл. 2.1) (Matthíasson та ін., 1999).

Таблиця 2.1

Регіони Ісландії (складено за даними (Matthíasson та ін., 1999))

№	Регіон	Оригінальна назва	Адміністративний центр	Площа (км ²)
1	Гефюдборгарсвайдід	Höfuðborgarsvæðið	Рейк'явік (ісл. Reykjavík)	1062
2	Судурнес	Suðurnes	Кеплавік (ісл. Keflavík)	829
3	Вестурланд	Vesturland	Боргарнес (ісл. Borgarnes)	9554
4	Вестфірдір	Vestfirðir	Ісафіордюр (ісл. Isafjörður)	9409
5	Нордурланд-Вестра	Norðurland Vestra	Сейдаркрюкюр (ісл. Sauðárkrúkur)	12737
6	Нордурланд-Ейстра	Norðurland Eystra	Акурейрі (ісл. Akureyri)	21968
7	Аустурланд	Austurland	Егільсстадір (ісл. Egilsstaðir)	22721
8	Судурланд	Suðurland	Сельфосс (ісл. Selfoss)	24526

Регіони Ісландії не мають окремого законодавства, офіційного статусу або адміністративних функцій, адже використовуються для умовного поділу країни для різних цілей, але не мають жорсткого правового регулювання.

Ісландія, поділена на вісім регіонів, вражає різноманіттям своїх ландшафтів та туристичних можливостей. Кожен регіон володіє унікальною атмосферою та цікавими місцями, що робить Ісландію привабливою для мандрівників з різними вподобаннями (Додаток Б, рис. Б.1.).

Гефюдборгарсвайдід (Höfuðborgarsvæðið), вважається найбільш населеним та розвиненим регіоном в Ісландії. Розташований у центральній частині країни. Він включає у себе столицю Ісландії – Рейк'явік, яка є не лише політичним і економічним центром країни, але й несе важливе туристичне призначення. Основними атракціями регіону вважаються культурні та історичні

пам'ятки, музеї, а також зони для відпочинку і парки (*Höfuðborgarsvæðið (Capital region): Municipalities, population, area, density*, б. д.).

Рейк'явік, зі своїми чудовими архітектурними спорудами і вулицями, приваблює туристів з усього світу. Тут можна відвідати Національний музей Ісландії, який розповідає про історію країни, або відвідати мистецькі галереї, де представлені яскраві твори місцевих та світових художників. Багато туристів також відвідують символічний кафедральний собор (Додаток Б, рис. Б.2.), який вважається одним з найбільш визначних архітектурних споруд міста (*Saga Áskirkju*, б. д.).

Поза межами Рейк'явіка розташовані чарівні природні місця, такі як вулканічні поля, гейзери та водоспади. Природний ландшафт регіону пропонує безліч можливостей для активного відпочинку, таких як піший туризм, гірська екскурсія велотранспортом та екскурсії на каяках.

Судурнес – це регіон, розташований на півдні Ісландії, відомий своєю вражаючою природою та різноманітним туристичним потенціалом (*Suðurnes (Southern Peninsula): Municipalities, Population, Area, Density*, б. д.). Один із найбільших природних об'єктів регіону – вулкан Катла (Додаток Б, рис. Б.3.), який відомий своєю активністю і має велику туристичну привабливість як для прихильників екстремальних подорожей, так і для любителів вивчення вулканічної геології. Катла також славиться своїм величезним кратером і красивими пейзажами, які оточують його та створюють вражаючий вид з панорамних точок (*Katla Volcano in Iceland | Arctic Adventures*, б. д.).

Крім вулканічних формацій, Судурнес відомий своїми крижаними льодовиками, які вважаються одними з найвидатніших у світі. Льодовики, такі як Мірдальсйокудль (Додаток Б, рис. Б.4.) та Ватнайокудль, привертають туристів своєю масштабною красою та можливістю для різних видів розваг, які включають катання на лижах, екскурсії на снігоходах та альпінізм. Крім того, льодовики є важливим джерелом вивчення кліматичних змін та впливу глобального потепління на природні екосистеми (*Glacier-outburst flood from Mýrdalsjökull*, б. д.).

В регіоні Судурнес розташовані природні термальні джерела, які відомі своїми лікувальними властивостями та можливістю для відпочинку та відновлення. Туристи, що приїхали в даний регіон, насолоджуються гейзерами, джерелами мінеральних вод та SPA-процедурами, що дозволяють їм розслабитися і відновити енергію після активних пригод.

Вестурланд – це регіон, розташований на заході Ісландії, який славиться своєю вражаючою природою та різноманітним туристичним потенціалом. Одним із ключових природних атракцій даного регіону вважається Сніфельсьйокудль (Додаток Б, рис. Б.5), високий гірський хребет, що має неперевершені пейзажі та величність (*Snæfellsjökull*, б. д.). Даний регіон володіє багатим біорізноманіттям і є домом для багатьох видів рослин і тварин, включаючи відомих овець і птахів. Для туристів – це привабливе місце для піших прогулянок, альпінізму та спостереження за дикою природою (*Vesturland (Western Region): Municipalities, Population, Area, Density*, б. д.).

Регіон Вестфірдір вважається одним з найвідоміших і вражаючих природних місць Ісландії. Він знаходиться на заході країни та славиться своєю унікальною природою, яка включає величні гори, плато, прекрасні водоспади та захоплюючі вулканічні формації. Одним з найвизначніших місць вважається півострів Латрабьярг (Додаток Б, рис. Б.6.), який вражає своєю дикою і непорушною красою природи, яка приваблює численних туристів. Його захоплюючі краєвиди, гірські озера і безмежні лани простягаються до горизонту та створюють незабутні враження у всіх, хто відвідує даний райський куточок (*Látrabjarg in the Westfjords of Iceland - the largest Seabird Cliff in Iceland*, б. д.).

Крім того, Вестфірдір славиться своєю багатою культурною спадщиною та історичними пам'ятками. Тут туристи можуть відвідати давні вікінгські поселення, стародавні церкви та інші археологічні об'єкти, які свідчать про багату історію регіону. Крім того, регіон відомий своїми традиціями та фольклором, які відтворюються через місцеві фестивалі, ремесла та культурні заходи, що привертають туристів з усього світу.

Нордурланд-Вестра – регіон, що розташований на північному заході Ісландії. У цьому регіоні туристів приваблюють гори, у межах яких розташовуються долини, лагуни, що заворожують своєю спокійною ауурою, та просторі поля, які надихають на занурення у природну гармонію. Чисте повітря і свіжість водойм додають привабливості цьому регіону, роблячи його ідеальним місцем для рекреації та відпочинку (*Norðurland Vestra (Northwestern Region): Municipalities, Population, Area, Density*, б. д.).

Нордурланд-Ейстра славиться рядом унікальних туристичних пам'яток, які привертають увагу подорожуючих з усього світу. Однією з найвідоміших археологічних пам'яток вважається старовинний вулкан Крафла (*Krafla*, б. д.) (Додаток Б, рис. Б.7.). Крім того, регіон багатий на історичні місця, серед яких виділяється замок Грьотта, розташований на березі мальовничого озера (*Norðurland Eystra (Northeastern Region): Municipalities, Population, Area, Density*, б. д.).

Аустурланд, один із восьми регіонів Ісландії, має багатий туристично-рекреаційний потенціал, особливо за рахунок своїх численних природних і культурних пам'яток. Серед ключових археологічних об'єктів даного регіону варто відзначити старовинне поселення Хофстадір (Додаток Б, рис. Б.8.), де знаходяться залишки стародавніх будівель та артефактів, які розкривають історію поселення (*Bloody slaughter: Ritual decapitation and display at the Viking settlement of Hofstaðir, Iceland*, б. д.). Крім того, регіон славиться своїми природними красивими місцями, серед яких особливе місце займає озеро Лангісйор, оточене гірськими вершинами і відоме своєю величезною кількістю лебедів (*Austurland (Eastern Region): Municipalities, Population, Area, Density*, б. д.).

Також в Аустурланді можна відвідати давні формації вулканів, такі як геотермальне поле Хверавеллір, де подорожуючі спостерігають дію гейзерів, термальних джерел та інших унікальних природних явищ. Одним із найвідоміших місць є також острова Папафьярдаренес, який славиться своїми

незвичайними гірськими формаціями та мальовничими пейзажами (*Papey*, б. д.) (Додаток Б, рис. Б.9.).

Регіон Судурланд, розташований на південному заході Ісландії, приваблює подорожуючих своїм різноманітним природним багатством та унікальними атракціями. Однією з головних туристичних пам'яток є вулкан Ельдфедль (Додаток Б, рис. Б.10.), який розташований на однойменному острові. Відомий своїми лавовими полями і кратерами, вулкан вважається популярним місцем для екскурсій та вивчення геологічних явищ (*The Eldfell Volcano and Hiking Trail*, б. д.).

Іншою важливою пам'яткою виступає льодовик Ватнайокудль, один з найбільших льодовиків Ісландії, який пропонує захоплюючі можливості для альпінізму, скелелазіння та відвідування льодових печер. Крім того, у регіоні розташовані мальовничі прибережні міста і села, такі як Вік, які пропонують чудові можливості для відпочинку та вивчення місцевої культури і традицій.

Також варто відзначити вулканічний кратер Лакі, який відомий своїми унікальними геологічними утвореннями і кольоровими пісками, що створюють захоплюючий пейзаж. Розташована поруч з ним атракція – глибока вулканічна печера Лейдарен, яка вважається однією з найглибших у світі і приваблює любителів пригодницького туризму.

Крім того, в Судурланді можна відвідати різноманітні природні парки та заповідники, що включають у себе величні гірські хребти, живописні водоспади та дикі прибережні ландшафти.

Таким чином, можна підкреслити, що кожен регіон Ісландії має свій унікальний туристично-рекреаційний потенціал, який вирізняється своєю різноманітністю та багатогранністю. Кожен регіон країни має свої унікальні природні, культурні та історичні пам'ятки, кліматичні особливості, які привертають туристів з усього світу і сприяють розвитку туристичної галузі країни в цілому.

2.3. Аналіз статистичних показників сфери туризму та рекреації Ісландії

Розвиток туристично-рекреаційного потенціалу Ісландії – одна з ключових складових стратегії країни у сучасному світі. Завдяки своїй унікальній природній красі, культурному спадку та різноманітним історичним пам'яткам, Ісландія привертає увагу туристів з усього світу.

Вплив туризму на економіку країни зростає та створює при цьому нові можливості для розвитку бізнесу та підвищення рівня життя місцевого населення. Однак разом із зростанням популярності туризму виникають виклики, пов'язані зі збереженням природного середовища, забезпеченням сталого розвитку та збереженням культурної спадщини.

Щоб більш детально дослідити стан туристично-рекреаційного потенціалу країни, на першому етапі ми здійснили аналіз динаміки кількості поїздок до Ісландії шляхом поділу за віком за період з 2021 по 2023 роки, що відображає важливі тенденції в туристичній активності, щоб відобразити попит на туристичні послуги в цій країні: (рис. 2.1).

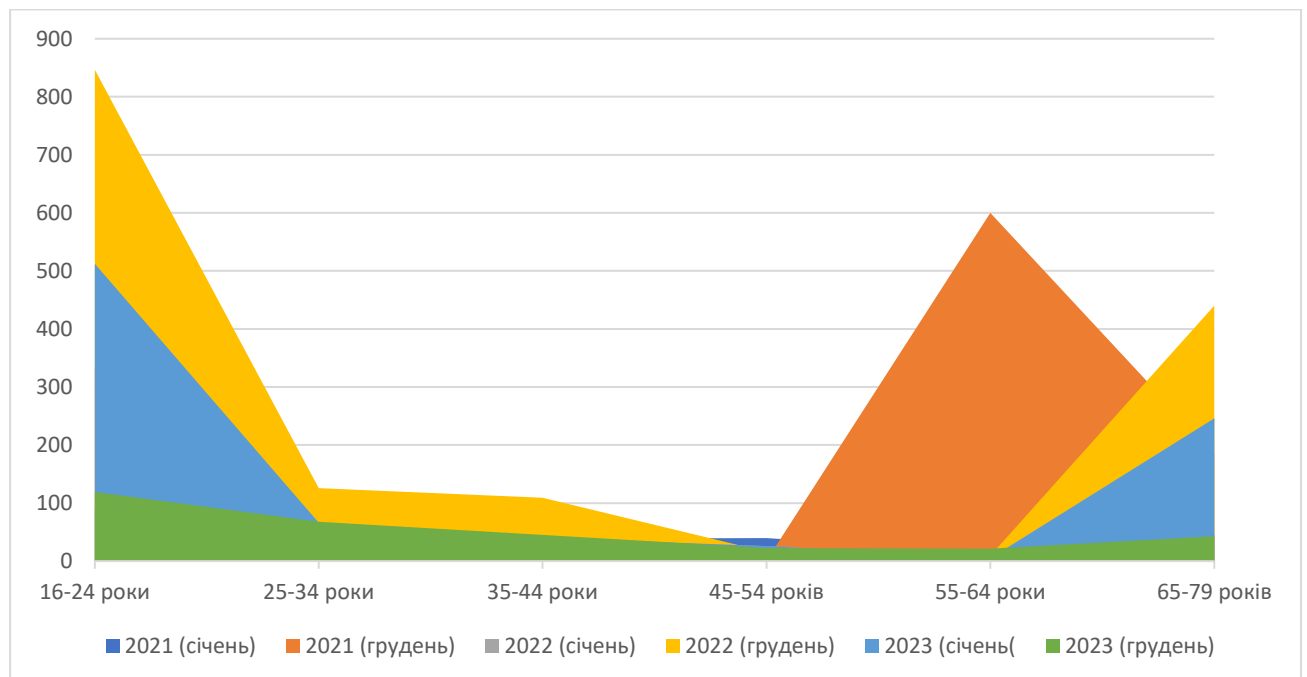


Рис. 2.1 Динаміка кількості поїздок до Ісландії в розбивці за віком за 2022 - 2023 рр (побудовано за (Statistics Iceland: tourism, б. д.))

Проаналізувавши дані про кількість поїздок до Ісландії за розбивкою по цілям, пунктами призначення, статтю і віком з 2021 по 2023 рік, ми відмітили, що спостерігається загальне збільшення кількості поїздок до Ісландії протягом цього періоду, що свідчить про зростання популярності країни серед туристів. Особливо значний приріст можна відзначити в групах віком 16-24 років та 25-34 роки, де кількість поїздок зросла майже вдвічі.

Ми зауважили різницю в кількості поїздок між різними віковими групами. Було досліджено, що молодші туристи віком 16-24 роки та 25-34 роки становлять найбільшу частку від усіх поїздок, що насамперед пов'язано з їхнім більшим інтересом до активного відпочинку та нових вражень. У той же час, середні та старші вікові групи від 45 років і вище мають меншу кількість поїздок, що пояснюється їхнім упередженням та обмеженими можливостями для маневрування в подорожах.

Далі ми більш детально дослідили рівень прямого внеску туризму в ВВП Ісландії: (рис. 2.2) (*Statistics Iceland: tourism*, б. д.)

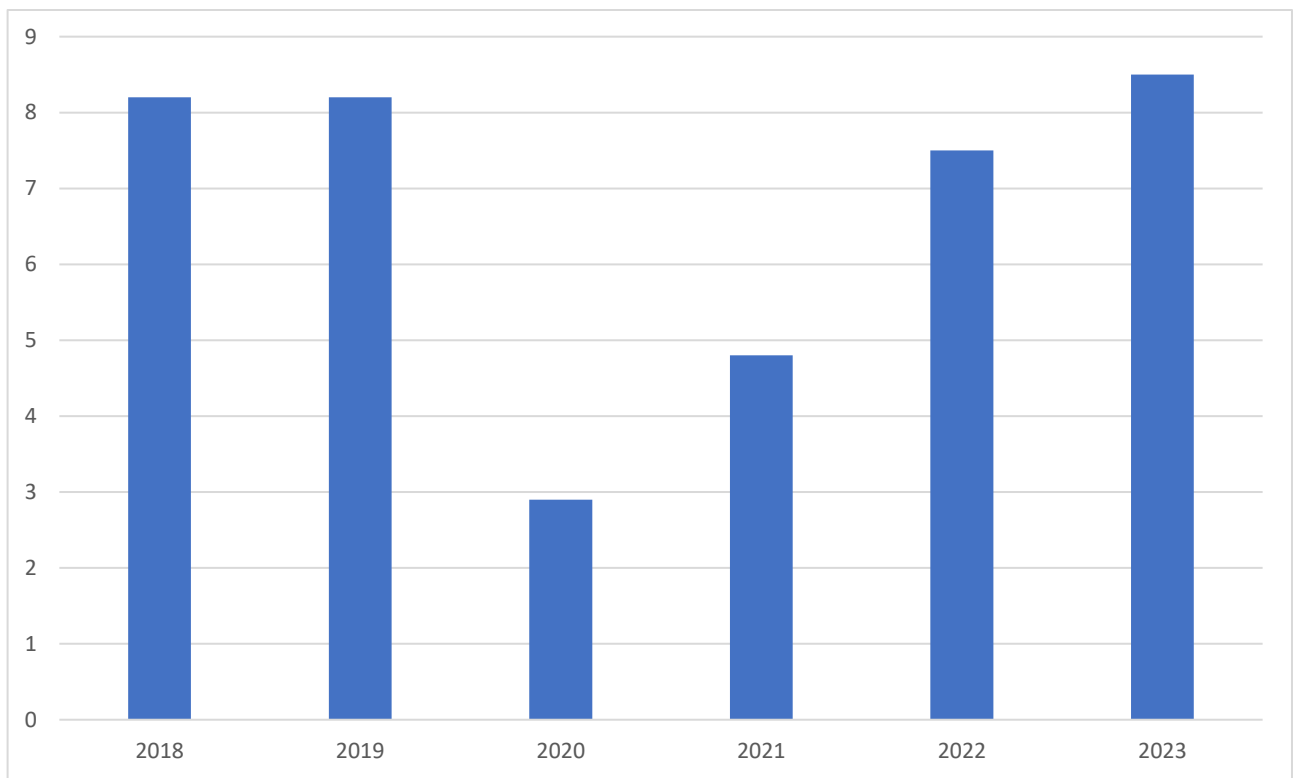


Рис. 2.2 Динаміка прямого внеску туризму в ВВП Ісландії, %
(побудовано за (*Statistics Iceland: tourism*, б. д.))

Проаналізувавши динаміку прямого внеску туризму в ВВП Ісландії з 2018 по 2023 роки, ми відзначили значні коливання в цьому показнику. У 2018 та 2019 роках внесок туризму в ВВП становив 8,2%, що підтверджує значну роль туризму в економіці країни. Однак у 2020 році даний показник знизився до 2,9% внаслідок впливу пандемії COVID-19 на туристичну індустрію.

У наступному році, 2021, відбулося певне відновлення, але прямий внесок туризму в ВВП залишався на відносно низькому рівні – 4,8%. Однак у 2022 та 2023 роках спостерігається поступове зростання цього показника до 7,5% та 8,5% відповідно – це свідчить про позитивні тенденції у відновленні туристичної галузі та її важливу роль у зміцненні економіки Ісландії.

Наступна таблиця (табл. 2.2) представляє розбиття показників туристичної галузі на різні сектори та галузі обслуговування. Аналіз даних показників дозволить краще зрозуміти структуру та динаміку туристичної індустрії і допоможе визначити ключові напрямки розвитку.

Таблиця 2.2

Загальний обсяг основних показників у сфері туризму Ісландії, млн
(складено за даними (*Statistics Iceland: tourism*, б. д.))

Показник	Роки					Відхилення 2023/2019	
	2019	2020	2021	2022	2023		
Разом	707369,8	662864,7	293022,6	428411,1	744173,5	7976,2	6,7
Галузі туризму, Усього	119910,7	117719,6	41506,2	73658,3	127886,9	24698,3	23,9
Розміщення	103294,1	100288,7	71061,9	98590,8	127992,4	-2976,4	- 8,04
Індустрія обслуговування продуктів харчування та напоїв	37011,7	36214,9	15782,3	21003,2	34035,3	2068,6	23,1
Автомобільні пасажирські перевезення	8973,4	9785,8	4035,4	6305,0	11042,0	- 19114,4	- -7,2

Водні пасажирські перевезення	264741,7	220059,2	81195,3	105852,2	245627,3	10462,7	28,3
Авіаперевезення пасажирів	36907,7	35974,7	16427,9	30452,4	47370,4	-693,7	-0,8

Продовж. табл. 2.2

Оренда транспортного устаткування	92272,6	98141,6	23557,1	44888,4	91578,9	10093,6	46,1
Туристичні агентства	21900,9	21874,8	19840,6	23138,9	31994,5	4288,7	19,2
Культурні послуги	22357,0	22805,2	19615,8	24521,9	26645,7	123076,9	38,1
Спортивні та рекреаційні послуги	322619,1	333098,8	346326,4	400663,4	445696,0	36803,7	5,2

Дослідивши загальний обсяг основних показників у сфері туризму Ісландії з 2019 по 2023 роки, можна відзначити значний ріст туристичного потенціалу країни. Загалом, відбулося збільшення загального обсягу показників з 707369,8 млн у 2019 році до 7976,2 млн у 2023 році, що становить зростання на 6,7%. Сектор туризму в цілому відіграв важливу роль у цьому зростанні, збільшившись з 119910,7 млн у 2019 році до 127886,9 млн у 2023 році, що становить зростання на 23,9%.

У розбивці за галузями, виділяється зменшення обсягу розміщення з 103294,1 млн у 2019 році до 127992,4 млн у 2023 році, що становить втрату на 8,04%. Натомість, індустрія обслуговування продуктів харчування та напоїв значно зросла з 37011,7 млн у 2019 році до 34035,3 млн у 2023 році, що означає збільшення на 23,1%. Додатково, водні пасажирські перевезення показали найбільше зростання, збільшившись з 264741,7 млн у 2019 році до 245627,3 млн у 2023 році, що становить збільшення на 28,3%.

Проаналізувавши статистичні дані ми зауважили, що туризм вносить основний внесок в економіку країни, адже на його частку припадає значна частина її валового внутрішнього продукту (ВВП) і зайнятості. Слід відмітити, що дана галузь кількома способами сприяє її зростанню:

- туризм приносить значний дохід країні за рахунок видатків відвідувачів, у тому числі на транспорт, проживання, харчування та розваги;
- туризм створює робочі місця у різних галузях, включаючи готелі, ресторани, транспорт та роздрібну торгівлю;
- туризм підвищує обізнаність про унікальну культуру, ландшафтах та спадщину, що призводить до збільшення інвестицій і економічного зростання.

Тож слід відмітити, що туризм відіграє вирішальну роль в економіці Ісландії і є основним джерелом доходу і зайнятості для країни. Просуваючи практику сталого туризму, Ісландія гарантує, що переваги галузі будуть стійкими і довгостроковими (*Statistics Iceland: tourism*, б. д.).

В останні роки галузь переживає стрімке зростання, чому сприяє збільшення кількості іноземних відвідувачів, залучених унікальним досвідом Ісландії. Незважаючи на ці успіхи, Ісландія як і раніше зіштовхується з проблемами сталого розвитку, включаючи управління своєю зростаючою туристичною індустрією і збереження своїх тендітних екосистем в умовах зміни клімату. Більш того, через пандемію COVID-19 туристична індустрія страждає від скорочення кількості іноземних відвідувачів і обмежень на поїздки.

Тепер, коли пандемія закінчилася, країна поступово повертається на правильний шлях: у цілому в 2022 році прибуло 1,6 мільйона туристів (червень 2022 року: найбільш завантажений туристичний місяць Ісландії майже за три роки), що все ще набагато менше, ніж в 2019 році, коли відвідали Ісландію 2,3 мільйона туристів.

Проаналізувавши ряд показників ми визначили, що за останні кілька років туристично-рекреаційний потенціал Ісландії значно зріс. Природні багатства країни, такі як вулкани, гейзери, льодовики та термальні джерела, привертають увагу туристів з усього світу. Такий попит спричинив активний розвиток туристичної інфраструктури, включаючи готелі, ресторани, екскурсійні послуги та інші зручності для відпочинку. Однією з важливих особливостей розвитку туризму в Ісландії вважається інтенсивний розвиток галузі обслуговування, зокрема у сфері готельного та ресторанного бізнесу – це сприяє підвищенню

комфорту та якості обслуговування для відвідувачів країни. Крім того, розширення мережі транспортних засобів та інфраструктури також відіграє важливу роль у забезпеченні зручності для туристів.

Так, розвиток туризму в Ісландії також відбувається за рахунок активного просування країни як місця для активного відпочинку та пригод. Різноманітні екскурсійні програми, природні парки та спортивні заходи створюють унікальні можливості для подорожей та відкриттів, привертають увагу туристів різного віку та інтересів, про що вказують вище наведені статистичні дані.

РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ІСЛАНДІЇ

3.1 Актуальні проблеми використання туристично-рекреаційного потенціалу Ісландії.

Використання рекреаційно-туристичного потенціалу Ісландії, хоча й є важливим аспектом економічного розвитку країни, стикається з рядом серйозних проблем. В Ісландії, у даний час, існує значна кількість культурних та історичних пам'яток, що стали місцем регулярних екскурсій, але це призвело до загрози не лише крихкій рівновазі природи, а й майбутньому збереженню даних об'єктів. Уряд та громадяни Ісландії поки не знайшли баланс між економічною вигодою від туризму та збереженням навколишнього середовища. Дискусії на цю тему продовжуються, і країна перебуває на роздоріжжі.

Незважаючи на серйозні виклики, ісландська політика мало змінилася в останні роки для подолання цих проблем. Навіть ті, хто отримав максимальну користь від зростаючого туризму, критикують уряд за повільну реакцію на проблеми. Уряд Ісландії, до цього часу не вводить податки на туристів, які в'їжджають в країну, і не створює платні дороги по основних туристичних маршрутах. Гроші, які можна було б отримати від цих ініціатив, могли б допомогти розвитку інфраструктури та охороні навколишнього середовища, але ця можливість залишається невивченою (Sæþórsdóttir та ін., 2020).

Наразі в Ісландії тривають жваві дискусії: одні вважають, що вирішення проблеми полягає у встановленні щорічного обмеження на кількість туристів, що надасть країні можливість покращити свою інфраструктуру шляхом жорсткого регулювання галузі. Інші стверджують, що такі дії можуть порушити поточну рівновагу і завдати шкоди привабливості Ісландії для туристів у майбутньому.

Друга проблема, пов'язана з розростанням інфраструктури для задоволення потреб туристів, має значний екологічний вплив, який варто розглядати більш детально. Будівництво готелів, ресторанів та паркінгів призвело до значних змін у природному середовищі. Зокрема, стрімка забудова країни, почала суттєво змінювати ландшафт, втручаючись у природні

екосистеми та локальне біорізноманіття – даний вплив включає в себе руйнування та часткову втрату природних місць, що мають важливе значення для місцевих тварин і рослин.

Зростання кількості готелів і ресторанів також призвело до збільшення виробництва відходів та забруднення навколишнього середовища. Недолік контролю над відходами і недостатня ефективність системи їх обробки, стають першопричиною забруднення ґрунту та водних ресурсів, що в результаті негативно впливає на біорізноманіття та здоров'я місцевого населення.

Більшість інфраструктурних об'єктів будуються з метою задоволення потреб туристів, і майже завжди недостатньо уваги приділяється їхньому екологічному впливу, а недоліки в плануванні та розробці інфраструктури призводять лиш до несприятливих наслідків для природних ресурсів та екосистем, які мають важливе значення для збереження біорізноманіття та екологічної рівноваги. (Теленик, 2020)

Наступна проблема, пов'язана з руйнуванням культурних та історичних пам'яток через необачне ставлення туристів до них, що нині складає серйозну загрозу для культурної спадщини Ісландії. Недбале поведження туристів призводить до непоправних збитків для цінних історичних об'єктів країни. Наприклад, відомий чорний піщаний пляж Рейнісф'юра на південному узбережжі Ісландії, який відомий своєю унікальною красою та історичним значенням, став жертвою масового туризму. На пляжі було виявлено випадки написання туристами на скелях та каміннях, що призвело до негативного впливу на його естетику та історичну цінність.

Крім того, існують випадки крадіжок артефактів з історичних місць через безпосередню участь туристів. Наприклад, у липні 2018 року у музеї, що знаходиться в Національному парку Скафтафетль, було викрадено деякі артефакти із виставки, проте це лише один з численних випадків крадіжок та пошкоджень історичних об'єктів через недбале ставлення туристів, яке щорічно приносить країні немало втрат та шкоди.

Окрім цього, необережне поводження туристів призводить до фізичних пошкоджень культурних пам'яток. Такий рух туристів у старовинних стінах культурних пам'яток або спроби взяти «сувеніри» з історичних об'єктів призводять не тільки до їх пошкодження, але й до масового знищення. Такі події підбивають зусилля збереження та охорони культурної спадщини Ісландії, що нині вважається досить важливою проблемою у розрізі туризму та національної ідентичності країни.

Четверта проблема виникає внаслідок зростання конфліктів між туристами та місцевими жителями, та як наслідок – суттєво впливає на соціальний клімат в областях з великим потоком туристів. Надмірний шум та неухважність туристів стали причиною подразнення серед місцевого населення. Прикладом слугує ситуація, коли в місті Рейк'явік – столиці Ісландії, місцеві мешканці почали постійно скаржитись на те, що шум туристичних груп порушує спокій та тишу в їх житлових районах, особливо у вечірній та нічний час. Крім того, надмірне використання громіздких автобусів та туристичних транспортних засобів у вузьких міських вулицях почало провокувати транспортні затори та перешкоджати роботі місцевого громадського транспорту та життю місцевих жителів. Такі ситуації часто призводять до не співробітництва, конфліктів між туристами та місцевими жителями, що лиш загострює соціальну напругу в країні.

Наступна проблема, пов'язана з втратою біорізноманіття внаслідок туризму, що стало важливим аспектом природоохоронної діяльності в Ісландії. Постійний потік туристів до природних місць негативно впливає на місцеві екосистеми через порушення природного середовища та перешкоджає процесам, які підтримують біорізноманіття. Внаслідок відвідування популярних туристичних місць, таких як природні заповідники або національні парки, на місцях постійно скупчується велика кількість туристів, що створює зони перенапруження для місцевих екосистем. Часті туристичні маршрути та велика кількість відвідувачів призводять до зниження біорізноманіття через знищення

рослинного покриву, порушення гніздування та життєвих умов диких тварин, а також втрату місцевих видів (*Is It Still Ethical To Travel To Iceland?*, б. д.).

Крім того, недбале ставлення туристів до природних об'єктів, таких як місця гніздування птахів або екосистеми водойм, призвело до втрати біорізноманіття через пошкодження і часткове знищення місцевих середовищ, адже навіть невеликі зміни у водному середовищі, такі як забруднення води чи знищення водних рослин, миттєво впливають на екосистему та призводять до зникнення деяких видів риб та інших водних організмів.

Не менш важлива проблема, пов'язана з відсутністю ефективних механізмів контролю туристичної діяльності, що в результаті викликає серйозні труднощі в управлінні туристичними потоками та збереженні природних ресурсів. Недостатня регуляція призводить до надмірного відвідування популярних природних місць, що в результаті впливає на загострення проблеми перевантаження та пошкодження екосистем.

Нещодавно, туристи для того щоб побачити найбільш дивовижне «північне сяйво» (*Aurora Borealis*) в Ісландії, яке відоме своєю неперевершеною красою, почали все частіше приїздити до місць, де природне диво видно найкраще. Як результат – відсутність ефективних механізмів контролю зі сторони уряду Ісландії, призвела до того, що масові туристичні групи та індивідуальні відвідувачі почали займати популярні місця для спостереження, що в підсумку негативно вплинуло на навколишнє середовище та заборонило доступ для місцевих жителів. Крім того, недостатня регуляція туристичної діяльності, призвело до загострення конфліктів між туристами та місцевим населенням. Така проблема зустрічається в країні майже кожного разу, тому вона до цього часу лишається на поверхні і потребує стрімкого втручання і розробки шляхів її подолання.

І остання вагома проблема, пов'язана з недостатньою участю громадськості у прийнятті рішень щодо розвитку туризму, що створює серйозні перешкоди для ефективного управління туристичною індустрією та збереження природних та культурних ресурсів. Без активної участі місцевих жителів та

зацікавлених сторін розвиток туризму не враховує потреби та погляди всіх зацікавлених сторін, що в результаті призводить до невдачі стратегій та програм.

У багатьох місцевих громадах Ісландії туристичний розвиток проводиться без широкого обговорення з місцевими жителями та громадськими організаціями, як було вже зауважено вище, у таких випадках можливість громадськості вплинути на прийняття стратегічних рішень щодо розвитку туризму суттєво обмежена, що призводить до неврахування їхніх інтересів та поглядів, а як результат і їх невдоволення.

Крім того, відсутність механізмів для залучення громадськості у процеси планування та управління туристичною діяльністю провокує зниження довіри до місцевих органів влади та стає першопричиною негативних реакцій з боку місцевих жителів, а конфлікти між місцевими жителями та туристами у зв'язку з недостатнім урахуванням потреб та інтересів місцевих громад лиш призводять загострення соціальної напруги та погіршують взаємин між сторонами (Jóhannesson та ін., 2010).

Тож розглянувши ряд вище зазначених проблем ми можемо зауважити, що туризм вважається галуззю, яка використовує перевірені моделі, системи та теорії для максимізації прибутку, а отже, має такий же характер, як і будь-яка інша галузь. Участь у цій складній операції мають різні зацікавлені сторони, які включають урядові організації, авіакомпанії, туроператорів, місцеві підприємства, власників нерухомості, місцевих мешканців і, звичайно, самих туристів.

Унікальність Ісландії полягає в її природі та можливості відчуті безмежну людську самотність серед просторів широких ландшафтів - це визнається як природний, пригодницький або активний туризм. Потрібно врахувати, що «природний туризм» в Ісландії вказує на те, що сама природа становить основний привабливий фактор для туристів, і тому надзвичайно важливо забезпечити її захист та повагу. Однак існує ризик завдання шкоди природі через надмірний туризм. Нинішній туристичний бум в Ісландії є безпрецедентним, що переважно зумовлено малим населенням країни. Уряд розробляє плани по

поєднанню заходів з охорони природи з активним відпочинком (*Eco Tourism & Sustainable Tourism in Iceland*, б. д.).

Урядом прийнято програму «Заходи на свіжому повітрі в гармонії з природою», яка визначає наступні цілі для розвитку активного туризму:

- забезпечення громадянам вільного доступу до земель загального користування, якщо це не впливає негативно на збереження природи;
- врахування заходів активного відпочинку на свіжому повітрі під час прийняття рішень про використання землі;
- продовження стимулювання туризму в Ісландії та вживання заходів передбачуваної природоохоронної діяльності для запобігання шкоді, завданій збільшеним транспортним рухом.

Для досягнення цих цілей, уряд зосереджує увагу на декількох ключових напрямках: право особи на подорожі, обмеження потоку туристів на туристичних об'єктах, покращення інфраструктури, збільшення патрулювання, збільшення інформаційної доступності для туристів та активна участь їх у веденні моніторингу. З урахуванням того, що Ісландія - країна з невеликим населенням і парламентом, що складається всього з 63 депутатів, країна повинна об'єднатися, щоб зробити туризм потужним каталізатором сталого зростання.

3.2 Тенденції та перспективні напрямки розвитку туристично-рекреаційного потенціалу Ісландії

Ісландія, зі своїм вражаючим природним ландшафтом та багатою культурною спадщиною, має незаперечний потенціал для розвитку туризму та рекреації. Протягом останніх років країна привертає все більше уваги як туристичний напрямок, що призвело до зростання туристичного потоку. У зв'язку з цим, виникає велика необхідність у розробці стратегій та напрямків, які б забезпечили збалансований розвиток туризму, зберігання природних ресурсів та культурної спадщини країни, а також задоволення потреб місцевого населення.

Для вирішення проблем, пов'язаних з туризмом в Ісландії, потрібно вжити комплексу заходів, що спрямовані на збалансований розвиток туристичної індустрії та збереження природних та культурних ресурсів країни. Перш за все, важливо встановити систему регулювання потоку туристів, включаючи можливе введення обмежень на кількість відвідувачів на певні туристичні об'єкти та регулювання доступу до найбільш популярних місць - це допоможе зберегти природні екосистеми та зменшити негативний вплив туризму на навколишнє середовище.

Додатковим кроком має бути введення податків на туристів, які в'їжджають в країну, та направлення отриманих коштів на розвиток інфраструктури та охорону природи. Важливо також забезпечити ефективний моніторинг та контроль за використанням цих коштів, щоб вони спрямовувалися на дійсно потрібні проекти. Щодо перспектив розвитку туристично-рекреаційного потенціалу Ісландії, важливо продовжувати розвивати екологічно чистий та стало напромак туризму, залучаючи туристів до екологічно збалансованих видів відпочинку та активно працюючи над збереженням природних ландшафтів. Також необхідно розвивати культурний туризм, та пропонувати туристам можливості пізнавальних подорожей до історичних та культурних пам'яток країни.

Щоб вирішити проблему, пов'язану із розростанням інфраструктури в Ісландії, важливо впровадити стратегії сталого будівництва та управління. Даний напрям включатиме розробку строгих екологічних стандартів для нових будівельних проектів та передбачатиме обов'язкові вимоги щодо енергоефективності, використання відновлювальних джерел енергії та водоощадних технологій. Потрібно також акцентувати увагу на збереженні природних ландшафтів та місць великого екологічного значення шляхом строгого планування розміщення нових інфраструктурних об'єктів.

Одним з ключових напрямків має стати впровадження інноваційних технологій та практик у будівництві, спрямованих на мінімізацію негативного впливу на навколишнє середовище, що включають в себе використання

матеріалів з відновлюваних джерел, розробку зелених систем управління відходами та сприяння розвитку екологічних технологій у будівництві. Такі заходи допоможуть зменшити викиди шкідливих речовин у навколишнє середовище та зберегти природні ресурси країни.

Окрім цього, важливо також акцентувати увагу на сталому та екологічно збалансованому туризмі, такому як - еко-туризму та зелені подорожі, які не тільки посприяють активному відпочинку в природних місцях, але й підтримають проекти з охорони довкілля, а залучення туристів до участі у програмах з екологічного моніторингу та збереження природи, стане важливим напрямком розвитку туризму в Ісландії (*7 Specific Travel Trends in Iceland In 2022*, б. д.).

Щоб вирішити проблему руйнування культурних та історичних пам'яток через недбале ставлення туристів, необхідно вжити комплексу заходів. Перш за все, важливо підвищити свідомість туристів про значення збереження культурної спадщини Ісландії - це можна зробити через впровадження освітніх програм, інформаційних кампаній та підготовки гідів, які наголошуватимуть на важливості поважного ставлення до історичних об'єктів. Додатково, слід встановити суворі правила та штрафи за вандалізм або крадіжки артефактів з культурних місць для забезпечення дотримання порядку.

Необхідно здійснити покращення заходів безпеки та нагляду над історичними об'єктами, що включає в себе збільшення кількості відеоспостереження, патрулювання територій, а також впровадження систем безпеки та контролю за доступом до місць, які теж мають велике історичне значення. Крім того, важливо забезпечити належний догляд та обслуговування культурних об'єктів, щоб зменшити їх вразливість перед можливими пошкодженнями. Для цього необхідно здійснювати регулярні інспекції, ремонт та відновлення пошкоджених об'єктів, а також підтримку програм з охорони та реставрації культурної спадщини. Такі заходи допоможуть зберегти історичну цінність об'єктів і збільшити їх стійкість до впливу туристичного потоку (*Is It Still Ethical To Travel To Iceland?*, б. д.).

Для вирішення проблеми конфліктів між туристами та місцевими жителями важливо вжити комплексних заходів. Для цього потрібно підвищити обізнаність туристів про місцеві традиції, культуру та правила поведінки - це можна досягти за допомогою інформаційних кампаній та навчальних програм для туристів, які наголошують на важливості поваги до місцевих звичаїв та потреб місцевого населення. Також важливо розробити програми співпраці між місцевими жителями та туристичними організаціями, вони включатимуть в себе створення місцевих комітетів з питань туризму, які будуть залучати представників обох сторін для вирішення конкретних проблем та пошуків компромісів (Sæfórsdóttir & Hall, 2019).

Крім того, необхідно здійснити інвестиції у розвиток альтернативних маршрутів та об'єктів для туристів, що розташовані поза центральними районами міст з метою допомогти розподілити туристичний потік та зменшити тиск на місцеві райони, що страждають від конфліктів з туристами.

Для вирішення проблеми втрати біорізноманіття внаслідок туризму важливо розробити та впровадити стратегії та програми з управління туристичними потоками в природних місцях, які включатимуть в себе обмеження кількості туристів, які можуть одночасно перебувати в певних природних об'єктах, встановлення часових обмежень для відвідування деяких місць та розробку альтернативних маршрутів.

Окрім вище запропонованого, необхідно збільшити екологічну свідомість серед туристів за допомогою інформаційних кампаній та освітніх заходів, які наголошують на важливості бережливого ставлення до природи та середовища. Туристи повинні бути ознайомлені з правилами поведінки в природних місцях та переконані в необхідності захищати місцеві екосистеми. Крім того, важливо інтегрувати принципи сталого розвитку в управління туристичною індустрією за рахунок заохочення до розвитку екологічно чистих туристичних послуг, підтримку проектів з охорони природи та використання інноваційних технологій для зменшення впливу туризму на навколишнє середовище. Такий підхід

допоможе забезпечити баланс між розвитком туризму та збереженням природи в Ісландії.

Для вирішення проблеми відсутності ефективних механізмів контролю туристичної діяльності в Ісландії необхідно впровадити строгу систему регулювання туристичних потоків, яку буде досягнуто шляхом встановлення квот на кількість туристів, які можуть одночасно відвідувати популярні природні місця, встановлення часових обмежень для відвідування та введення платних вхідних квитків для деяких локацій. Такий підхід допоможе зменшити негативний вплив туристичних потоків на природу та дозволить зберегти цінні екосистеми.

Крім того, важливо здійснювати систематичний моніторинг стану природних місць та екосистем, що відвідуються туристами - це дозволить оперативно реагувати на будь-які зміни та пошкодження та вживати необхідні заходи для їх відновлення та охорони. Впровадження програм спостереження та збору даних про відвідування природних місць допоможе уряду виявити та вирішити проблемні ситуації вчасно. Зокрема, розвиток технологій також стане важливим інструментом управління туристичними потоками, а використання цифрових систем бронювання, мобільних додатків для інформування туристів про правила відвідування та можливості онлайн-резервацій допоможе регулювати потік відвідувачів та зменшити перевантаження популярних місць. Такий інноваційний підхід дозволить забезпечити більш ефективне управління туристичними ресурсами Ісландії та зберегти їх для майбутніх поколінь.

Для вирішення проблеми недостатньої участі громадськості у прийнятті рішень щодо розвитку туризму важливо встановити ефективні механізми залучення місцевих жителів та зацікавлених сторін до процесів планування та управління туристичною діяльністю шляхом організації громадських слухань, форумів або робочих груп, де мешканці та представники громадських організацій матимуть можливість висловити свої погляди та інтереси стосовно розвитку туризму. Також важливо створити доступні платформи для збору та

обробки інформації від громадськості щодо їхніх пропозицій та зауважень (*Is It Still Ethical To Travel To Iceland?*, б. д.).

Залучення місцевих жителів у прийняття стратегічних рішень щодо розвитку туризму також передбачає надання їм можливості брати участь у процесі визначення пріоритетів та формування планів дій - це дозволить забезпечити більшу репрезентативність інтересів місцевого населення у прийнятті важливих рішень та збільшити рівень довіри до владних структур (*Eco Tourism & Sustainable Tourism in Iceland*, б. д.).

Додатково, важливо створити механізми співробітництва та партнерства між владними органами, громадськими організаціями та приватним сектором з метою спільного вирішення проблем та забезпечення сталого розвитку туристичної галузі. Такий підхід сприятиме формуванню збалансованих та ефективних стратегій розвитку туризму, які враховуватимуть потреби та інтереси всіх зацікавлених сторін.

Тож з урахуванням ідентифікованих проблем та викликів, які стикається туристично-рекреаційна галузь Ісландії, необхідно акцентувати увагу на розвитку сталої туристичної стратегії, яка враховуватиме потреби як місцевого населення, так і природи країни задля збалансованості комфорту місцевих жителів, туристів та цілісності ресурсів. Важливо забезпечити баланс між розвитком туризму та збереженням природного та культурного спадку Ісландії. Для досягнення цього мета потрібна тісна співпраця між урядовими органами, громадськістю та приватним сектором, а також реалізація ефективних механізмів залучення громадськості до процесу прийняття рішень та планування розвитку туризму. Лише за умови врахування потреб всіх зацікавлених сторін можна досягти сталого та збалансованого розвитку туристично-рекреаційного потенціалу Ісландії, який буде сприяти як збереженню неповторної природної краси країни, так і підтримці економічного процвітання та соціального благополуччя її мешканців.

3.3 Досвід використання туристично-рекреаційного потенціалу Ісландії для України

Ісландія та Україна, не зважаючи на географічну віддаленість, мають потенціал для розвитку взаємовигідних туристичних та культурних відносин. Ісландія, з її унікальними природними ландшафтами, багатим культурним надбанням та розвиненою інфраструктурою туризму, може слугувати цінним прикладом для України у сфері використання туристично-рекреаційного потенціалу. Обидві країни мають багату культурну спадщину, яка привертає увагу туристів з усього світу. Ісландія славиться своєю унікальною природою, що включає гейзери, геотермальні джерела, водоспади та гірські пейзажі, тоді як Україна відома своєю багатою історією, архітектурою, природними ресурсами та культурою – ця різноманітність та унікальність створюють унікальні можливості для туристичного обміну між двома країнами.

Україна та Ісландія також співпрацюють в розвитку туристичних програм та маршрутів. Прикладом слугує обмін досвідом у сфері організації екскурсій, розвитку туристичних інфраструктур та просування туристичних маршрутів, які сприяють залученню більшого числа туристів як до Ісландії, так і до України. Така співпраця також сприяє розвитку туризму в менш відомих регіонах обох країн та розширює географію туристичних пропозицій.

Проте слід зауважити, що на даний момент співпраця між країнами не дуже тісна тому на наш погляд її потрібно більш розширити і посприяти цьому має культурний обмін. Обидві країни мають унікальні культурні традиції, які можуть бути об'єднані через проведення культурних заходів, фестивалів та виставок, що в подальшому створить можливості для обміну досвідом та збагачення культурного розмаїття обох країн. До прикладу, організація виставок мистецтва, музичних виступів або кінофестивалів може привернути увагу туристів та мешканців обох країн. Подальша співпраця в сфері туризму та культури має включати обмін професійними та культурними делегаціями, організацію спільних проектів у галузі мистецтва, архітектури та культурної спадщини. Такі

ініціативи сприятимуть поглибленню взаєморозуміння та підтримці дружніх відносин між двома країнами.

Для досягнення успішної співпраці в сфері туризму та культури важливо розвивати механізми обміну інформацією та досвідом між відповідними установами обох країн, такі взаємини передбачатимуть обмін культурними програмами, підтримку міжнародних туристичних виставок та форумів, а також спільні ініціативи з реклами та маркетингу туристичних можливостей обох країн.

Проте для України важливо одержати не лише взаємну співпрацю з Ісландією, але й перейняти досвід даної країни у сфері туризму. Розвиток туристично-рекреаційного потенціалу Ісландії стане цікавим досвідом для України, оскільки обидві країни мають свої унікальні особливості та природні багатства, тому ми виокремили декілька аспектів, впровадження яких на наш погляд буде найбільш влучно для вітчизняної туристичної галузі.

Перш за все, Україна може взяти на озброєння підхід Ісландії до природи та екологічної збалансованості у розвитку туризму. Ісландія вдало використовує свою природну красу як головний магніт для туристів, при цьому зберігаючи екосистеми та природні об'єкти. Україна також має великий потенціал у цьому напрямку, наприклад, Карпати та Крим пропонують чудові природні місця для розвитку екотуризму. Природні заповідники та національні парки можуть бути використані для створення екологічно чистих туристичних маршрутів (Bulchand-Gidumal, 2022).

Другий аспект, який Україна має взяти до уваги - це розвиток інфраструктури для активного відпочинку. Ісландія славиться своїми можливостями для екстремальних видів спорту, таких як скелелазіння, сноубординг, каякінг тощо. Аналогічно, Україна повинна розвивати інфраструктуру для таких видів відпочинку особливо в Карпатах, де відмінні умови для гірського туризму, велосипедних прогулянок, лижного спорту та багато іншого.

Третій аспект - це розвиток культурного туризму. Ісландія має багату культурну спадщину, яка привертає туристів з усього світу. Зокрема, ісландська мова, народні звичаї, фольклор та історія зацікавлюють багатьох. Аналогічно, Україна має багату культурну спадщину, таку як козацькі станиці, історичні міста Львів та Київ, археологічні пам'ятки та багато іншого.

Четвертий аспект - це розвиток інфраструктури для туризму в сільській місцевості. Ісландія вдало використовує свої сільські райони для розвитку агротуризму, де туристи долучаються до сільського господарства, випробовують місцеві страви та занурюються в аутентичну культуру. Україна теж має використати аналогічні стратегії для привертання туристів в сільські райони, де є великий потенціал для агротуризму, екоферм та розвитку місцевої ремісничої культури.

П'ятий аспект - це розвиток тематичного туризму. Ісландія вдало використовує свою унікальну природу та історію для створення тематичних турів, таких як подорожі за слідами вікінгів, тур на кільце острова, подорожі до гарячих джерел тощо. Україна також повинна розвивати тематичний туризм, використавши для цього свою багату історію та культуру. Такі тематичні тури могли б бути до козацьких фортець, відвідини культурних фестивалів, подорожі до пам'яток археології тощо.

Шостий аспект - це розвиток туризму з місцевими експертами та гідами. Україна може взяти на озброєння підхід Ісландії до залучення місцевих жителів як експертів та гідів для туристів - це сприятиме розвитку місцевих спільнот та допоможе туристам краще розуміти місцеву культуру та історію.

Сьомий аспект - це розвиток інфраструктури для туризму в екологічно чистих районах. Ісландія активно працює над збереженням природи та розвитком туризму в екологічно чистих районах. Україна повинна посилити власні заходи для збереження природи в екологічно вразливих районах, таких як заповідники та парки, та розвитку туризму в цих місцях з дотриманням принципів екологічно відповідального туризму (*Adventures in Iceland: An Active Person's Dream Vacation*, б. д.).

Восьмий аспект - це розвиток інфраструктури для доступу до туристичних об'єктів. Ісландія успішно розвиває інфраструктуру, що забезпечує доступ до своїх природних та культурних пам'яток. Україна також повинна інвестувати у розвиток туристичної інфраструктури, такої як туристичні маршрути, інформаційні центри, паркові зони, які зроблять відвідування туристами зручнішим та приємнішим. Хоч наразі даний аспект (в період війни) не доцільний, проте його можна використати у після воєнній відбудові країни.

Дев'ятий аспект - це розвиток інноваційних форм туризму. Ісландія впроваджує інноваційні туристичні продукти, такі як віртуальні тури та технології доповненої реальності, які допомагають туристам краще досліджувати країну. Україна може також розвивати інноваційні форми туризму, наприклад, використовуючи технології віртуальної реальності для віртуальних екскурсій до історичних пам'яток або розвиваючи тематичні маршрути з використанням сучасних технологій.

Отриманий досвід розвитку туризму в Ісландії становить цінну базу для вивчення та впровадження в Україні. Ісландія вже показала великий успіх у збалансуванні туристичного потенціалу з охороною природи та культурної спадщини. Україна, яка також має великий потенціал у цих галузях, може взяти на замітку принципи сталого туризму та здійснювати їх у своїй практиці.

Особливу увагу варто звернути на розвиток інфраструктури та використання інноваційних технологій. Ісландія успішно впроваджує віртуальні тури та інші цифрові рішення для покращення туристичного досвіду. Приймаючи за основу такі підходи, Україна має розвинути свою туристичну індустрію, залучити більше іноземних та внутрішніх туристів і сприяти розвитку місцевих громад.

Таким чином, важливою є взаємодія між Україною та Ісландією у сфері туризму. Обмін досвідом, партнерство у реалізації спільних проєктів та взаємна підтримка в галузі туризму можуть сприяти вдосконаленню обох країн у цьому напрямку. Такий обмін досвідом і ресурсами має стати ключовим чинником у

підвищенні конкурентоспроможності та привабливості як Ісландії, так і України на світовому туристичному ринку.

ВИСНОВКИ

Отже, у роботі було проведено дослідження розвитку, механізму управління та досвід використання туристично-рекреаційного потенціалу Ісландії для України. Виявлено, що туристично-рекреаційний потенціал визначається сукупністю природних, культурних, історичних та соціально-економічних чинників, які сприяють розвитку туризму та рекреації в певній місцевості.

Крім цього, проведено аналіз теоретичних аспектів туристично-рекреаційного потенціалу, в результаті чого було виявлено його складові елементи, фактори формування та вплив на розвиток туризму. Особлива увага була приділена вивченню впливу природних умов, культурно-історичної спадщини, інфраструктури та соціально-економічних факторів на розвиток туризму та рекреації - це дозволило визначити ключові аспекти, які слід враховувати при формуванні стратегії розвитку туристичної галузі.

Окрім того, були розглянуті особливості управління туристично-рекреаційним потенціалом. Виявлено, що успішне управління вимагає комплексного підходу та співпраці між державними органами, громадськими організаціями, місцевими громадами та іншими зацікавленими сторонами. Ми зауважили, що ефективне управління полягає в забезпеченні сталого розвитку туризму, збалансованому використанні ресурсів, захисті природи та культурної спадщини, а також у врахуванні інтересів місцевих громад та туристів. Такий підхід дозволяє забезпечити позитивний вплив туризму на економіку, соціальний розвиток та збереження навколишнього середовища.

При цьому було проведено аналіз сучасного стану туристично-рекреаційного потенціалу Ісландії. Виявлено, що країна має значний потенціал для розвитку туризму, який ґрунтується на великій кількості природних багатств, унікальних природних явищ, культурних та історичних пам'яток. Ми зауважили, що особливість Ісландії полягає у різноманітності регіональних систем туризму, що відображаються у різних місцевостях країни, від прибережних міст до гірських регіонів та природних заповідників.

Отже, регіональні системи туристично-рекреаційного потенціалу Ісландії відзначаються своєрідністю та унікальністю. Кожен регіон пропонує туристам свої особливі пам'ятки та можливості для відпочинку. Прибережні міста приваблюють туристів своєю прекрасною природою, акваторією Атлантичного океану та можливостями для активного відпочинку. Гірські райони відомі своїми величними льодовиками, водоспадами та гарними місцями для пішохідних прогулянок. Культурні та історичні пам'ятки, такі як давні церкви, музеї та археологічні пам'ятки, розташовані по всій країні та дозволяють туристам поглибити знання про історію та культуру Ісландії.

Під час дослідження особливостей розвитку туристично-рекреаційного потенціалу Ісландії було виявлено, що країна має великий потенціал для приваблення туристів з усього світу. Унікальна природа, що налічує безліч вулканів, льодовиків та гейзерів, робить Ісландію незабутнім місцем для відпочинку та пригод. Проте, під час аналізу також були виявлені проблеми, пов'язані з використанням рекреаційно-туристичного потенціалу Ісландії. Недбале ставлення туристів до природних та культурних об'єктів, зловживання туристичними ресурсами та конфлікти між туристами та місцевим населенням створюють серйозні труднощі для збереження природи та культурної спадщини країни. Необхідно вжити дієвих заходів для розв'язання цих проблем і збереження туристичних ресурсів Ісландії для майбутніх поколінь.

У ході аналізу тенденцій та перспективних напрямків розвитку туристично-рекреаційного потенціалу Ісландії було виявлено, що країна продовжує приваблювати все більше уваги як серед туристів, так і серед інвесторів. Унікальність природи, культурні та історичні спадщини, а також пригодницький туризм стають ключовими привабливими факторами.

З іншого боку, ми згрупували досвід розвитку туристично-рекреаційного потенціалу Ісландії для України, який повинен бути дуже корисним для вітчизняного туристичного сектору. Ми зауважили, що Україна, як і Ісландія, має значний туристичний потенціал, який включає природне багатство, історичні та культурні пам'ятки. Проте, для досягнення схожого успіху, Україна повинна

взяти на озброєння деякі ідеї та підходи, що використовуються в Ісландії, такі як збереження природи, створення сприятливого туристичного середовища та просування туристичних маршрутів у світі.

Таким чином, розвиток туризму в Ісландії відкриває нові перспективи та можливості для інших країн, у тому числі і в Україні. Ісландський досвід може слугувати для подальшого розвитку туризму в Україні, сприяючи її економічному зростанню та популяризації як туристичного напрямку.

РЕЗЮМЕ

Кваліфікаційна робота: Туристично-рекреаційний потенціал Ісландії

Об'єкт дослідження – туристично-рекреаційний потенціал Ісландії

Предмет дослідження – складові туристично-рекреаційного потенціалу Ісландії.

Метою кваліфікаційної роботи є аналіз туристично-рекреаційного потенціалу Ісландії.

У рамках кваліфікаційної роботи було проведено дослідження розвитку, механізму управління та досвід використання туристично-рекреаційного потенціалу Ісландії для України.

Для досягнення поставленої мети було проведено комплексний аналіз наукових публікацій та досліджень щодо особливостей туристично-рекреаційного потенціалу Ісландії; розглянуто особливості управління туристично-рекреаційним потенціалом Ісландії; проаналізовано сучасний стан та регіональні особливості туристично-рекреаційного потенціалу в країні; досліджено особливості розвитку туристично-рекреаційного потенціалу Ісландії; розглянуто проблему використання туристично-рекреаційного потенціалу в Ісландії; сформульовано досвід розвитку туристично-рекреаційного потенціалу Ісландії для України.

Ключові слова: туристично-рекреаційний потенціал, Ісландія, особливості управління, розвиток, регіональні особливості, досвід.

RESUME

Qualification work: Tourist and recreational potential of Iceland

Object of research: tourist and recreational potential of Iceland

The subject of the study is the components of the tourist and recreational potential of Iceland.

The purpose of the qualification work is to analyze the tourist and recreational potential of Iceland.

As part of the qualification work, a study was conducted on the development, management mechanism and experience of using the tourism and recreational potential of Iceland for Ukraine.

To achieve this goal, a comprehensive analysis of scientific publications and research on the peculiarities of the tourist and recreational potential of Iceland was carried out; the peculiarities of managing the tourist and recreational potential of Iceland were considered; the current state and regional features of the tourist and recreational potential in the country were analyzed; the peculiarities of the development of the tourist and recreational potential of Iceland were investigated; the problem of using the tourist and recreational potential in Iceland was considered; the experience of developing the tourist and recreational potential in Iceland was formulated.

Key words: tourist and recreational potential, Iceland, management features, development, regional features, experience.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Гринь, К. (2023). До питань визначення дефініції «Активний туризм». У *«ПОЛІТ. Сучасні проблеми науки»* (с. 105). НАУ.
- Каганець-Гаврилко, Л. (2023). Теоретична сутність та компонентна будова туристично-рекреаційного потенціалу. *Економіка та суспільство*, (54). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-54-24>
- Мельниченко, С., & Глушко, В. (2022). Просування туристичних послуг на ринок в постпандемічний та післявоєнний періоди. У *Управління розвитком сфери гостинності: Регіональний аспект* (с. 173–177). Технодрук.
- Микуланинець, С., & Микуланинець, В. (2023). Зміст та компонентний склад туристично-рекреаційного потенціалу регіону. У *Сучасні трансформації сервісної економіки: Туризм, рекреація та комерційні послуги* (с. 47–48). Мукачівський державний університет.
- Монастирський, В. (2022). *Природні ресурси і рекреаційні комплекси світу*. ННБК "АТБ".
- Монастирський, Г. (2019). *Теорія організації*. Крок.
- Паньків, Н. (2022). Туристичний потенціал території – як основа розвитку туризму. У *Географія, економіка і туризм: Національний та міжнародний досвід* (с. 216–221). Львівський національний університет імені Івана Франка.
- Писаревський, І., & Мелешко, К. (2019). Туристично-рекреаційний потенціал як елемент конкурентоспроможності територій. *Бізнес Інформ*, (12), 148–154.
- Про туризм, Закон України № 324/95-ВР (2024) (Україна). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-вр#Text>
- Радченко, Е. (2018). Теоретичні основи формування та розвитку туристичного потенціалу регіону. *Ефективна економіка*, (12).
- Сюткін, С. (2017). Суспільно-географічні аспекти вивчення рекреаційного природокористування. *Наукові записки СумДПУ імені А.С. Макаренка. Географічні науки*, (8), 174–178.

- Сюткін, С., Корнус, А., Корнус, О., Данильченко, О., & Король, О. (2022). *Теоретичні основи рекреаційної географії*. Фабрика друку.
- Теленик, С. (2020). Інфраструктурний потенціал держави як правова категорія. *Entrepreneurship, Economy and Law*, 176–184. <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2020.1.32>
- Юхновська, Ю. (2020). Теоретичні засади визначення потенціалу туристичної галузі. У *Туристичний та готельно-ресторанний бізнес в Україні: Проблеми розвитку та регулювання* (с. 182–185). ЧДТУ.
- 7 *Specific Travel Trends in Iceland In 2022*. (б. д.). Discover Iceland. <https://discover.is/7-specific-travel-trends-in-iceland-in-2022/>
- About The Ion adventure hotel - Ion Iceland*. (б. д.). [ionadventure.ionice.land.is. https://ionadventure.ionice.land.is/the-hotel/](https://ionadventure.ionice.land.is/the-hotel/)
- Adventures in Iceland: An Active Person's Dream Vacation*. (б. д.). Authentic Vacations. <https://www.authenticvacations.com/adventures-in-iceland>
- Austurland (Eastern Region): Municipalities, Population, Area, Density*. (б. д.). Iceland.org -Iceland Tours and Car Rentals. <https://www.iceland.org/geography/region/austurland/>
- Bloody slaughter: Ritual decapitation and display at the Viking settlement of Hofstaðir, Iceland*. (б. д.). European Journal of Archaeology | Cambridge Core. <https://www.cambridge.org/core/journals/european-journal-of-archaeology/article/abs/bloody-slaughter-ritual-decapitation-and-display-at-the-viking-settlement-of-hofstair-iceland/3BA773871F6BCB451FE87818C5FB48E4>
- Bulchand-Gidumal, J. (2022). Post-COVID-19 recovery of island tourism using a smart tourism destination framework. *Journal of Destination Marketing & Management*, 23, 100689. <https://doi.org/10.1016/j.jdmm.2022.100689>
- Eco Tourism & Sustainable Tourism in Iceland*. (б. д.). Guide to Iceland. <https://guidetoiceland.is/history-culture/sustainable-tourism-in-iceland>
- The Eldfell Volcano and Hiking Trail*. (б. д.). Iceland Dream. <https://www.iceland-dream.com/guide/south/eldfell>

- Glacier-outburst flood from Mýrdalsjökull.* (б. д.). Icelandic Meteorological office. <https://en.vedur.is/about-imo/news/nr/2236>
- Grímsvötn volcano iceland | force of nature | perlan.* (б. д.). Perlan. <https://perlan.vercel.app/articles/grimsvotn-volcano-iceland>
- Guide to Vatnajökull glacier & ice cave | perlan.* (б. д.). Perlan. <https://perlan.vercel.app/articles/vatnajokull-glacier>
- History and Role of National museum of Iceland.* (б. д.). National museum of Iceland. <https://www.thjodminjasafn.is/english/museum-information/about-the-museum/history-and-role/>
- Höfuðborgarsvæðið (Capital region): Municipalities, population, area, density.* (б. д.). Iceland.org - Iceland Tours and Car Rentals. <https://www.iceland.org/geography/region/hofudborgarsvaedid/>
- Iceland's Geysir & Strokkur Geysers | Arctic Adventures.* (б. д.). Arctic Adventures. <https://adventures.is/iceland/attractions/geysir/>
- Is It Still Ethical To Travel To Iceland?* (б. д.). Travel.Earth. <https://travel.earth/is-it-still-ethical-to-travel-to-iceland/>
- Jóhannesson, G. T., Huijbens, E. H., & Sharpley, R. (2010). Icelandic Tourism: Past Directions—Future Challenges. *Tourism Geographies*, 12(2), 278–301. <https://doi.org/10.1080/14616680903493670>
- Katla Volcano in Iceland | Arctic Adventures.* (б. д.). Arctic Adventures. <https://adventures.is/iceland/attractions/katla-volcano/>
- Krafla.* (б. д.). Guide to Iceland. <https://guidetoiceland.is/travel-iceland/drive/krafla>
- Látrabjarg in the Westfjords of Iceland - the largest Seabird Cliff in Iceland.* (б. д.). Guide to Iceland. <https://guidetoiceland.is/connect-with-locals/regina/latrabjarg-in-the-westfjords>
- Matthíasson, B., Karlsson, G., & Kristinsson, V. (1999, 26 ЛИПНЯ). *Iceland | history, maps, flag, population, climate, & facts.* Encyclopedia Britannica. <https://www.britannica.com/place/Iceland>
- Medvid, O. V. (2015). Assessment of the Tourist Potential of the Region. *Scientific and methodological works of the National Aviation University*, (2), 138–143.

- Norðurland Eystra (Northeastern Region): Municipalities, Population, Area, Density.* (б. д.). Iceland.org - Iceland Tours and Car Rentals. <https://www.iceland.org/geography/region/nordurland-eystra/>
- Norðurland Vestra (Northwestern Region): Municipalities, Population, Area, Density.* (б. д.). Iceland.org - Iceland Tours and Car Rentals. <https://www.iceland.org/geography/region/nordurland-vestra/>
- Ohienko, A., & Ohienko, M. (2020). Theoretical principles of research of tourist and recreation potential. *Problems of Systemic Approach in the Economy*, (1 (75)). <https://doi.org/10.32782/2520-2200/2020-1-5>
- The otherworldly glacial lake of Jokulsarlon, Iceland.* (2015, 20 січня). Medium. <https://medium.com/gen-vagula-photography-stories/the-otherworldly-glacial-lake-of-jokulsarlon-iceland-ce8e49d836b1>
- Papey.* (б. д.). Guide to Iceland. <https://guidetoiceland.is/travel-iceland/drive/papey>
- Retreat Hotel: Blue Lagoon Retreat Hotel & Spa.* (б. д.). Blue Lagoon Iceland. <https://www.bluelagoon.com/accommodation/retreat-hotel>
- Roberts, L. (б. д.). *History and description of the eyjafjallajökull volcano - news and society 2024.* Modern Info. <https://modern-info.com/13663575-history-and-description-of-the-eyjafjallajokull-volcano>
- Sæþórsdóttir, A. D., & Hall, C. M. (2019). Contested Development Paths and Rural communities: Sustainable Energy or Sustainable Tourism in Iceland? *Sustainability*, 11(13), 3642. <https://doi.org/10.3390/su11133642>
- Sæþórsdóttir, A. D., Hall, C. M., & Wendt, M. (2020). Overtourism in Iceland: Fantasy or Reality? *Sustainability*, 12(18), 7375. <https://doi.org/10.3390/su12187375>
- Saga Áskirkju.* (б. д.). Áskirkja. <https://askirkja.is/um/um-askirkju/saga-askirkju/>
- Snæfellsjökull.* (б. д.). Guide to Iceland. <https://guidetoiceland.is/travel-iceland/drive/snaefellsjokull>
- Statistics Iceland: tourism.* (б. д.). Statistics Iceland. <https://statice.is/statistics/business-sectors/tourism/>

Suðurnes (Southern Peninsula): Municipalities, Population, Area, Density. (б. д.).
Iceland.org - Iceland Tours and Car
Rentals. <https://www.iceland.org/geography/region/sudurnes/>

Vasylchuk, V. (2023). Theoretical and methodological aspects of scientific research in the field of tourism and recreation. *У International tourism as a socio-cultural and economic phenomenon.* (с. 215–231). Academy of Silesia. The University of Technology in Katowice Press.

Vesturland (Western Region): Municipalities, Population, Area, Density. (б. д.).
Iceland.org - Iceland Tours and Car
Rentals. <https://www.iceland.org/geography/region/vesturland/>

The Viking Ship Museum. (б. д.). Museum for vikingernes skibe og søfart. <https://www.vikingskibsmuseet.dk/en/>

Yukhnovska, Y. O. (2020). Theoretical fundamentals of balanced development of the potential of the national tourist industry. *Review of Transport Economics and Management*, (3(19)). [https://doi.org/10.15802/rtem.v0i3\(19\).210853](https://doi.org/10.15802/rtem.v0i3(19).210853)

ДОДАТКИ

Додаток А

Туристично-рекреаційний потенціал країни



Додаток А, рис. А.1. Картографічне розташування Ісландії



Додаток А, рис. А.2. Вулкан Ейяфьятлайокудль (Roberts, б. д.)

Додаток А, рис. А.3. Вулкан Грімсвотн (*Grímsvötn volcano iceland | force of nature | perlan, б. д.*)



Додаток А, рис. А.4. Льодовики Йокюльсарлон та Ватнайокутль



Додаток А, рис. А.5. Гейзер Строккур (*Iceland's Geysir & Strokkur Geysers / Arctic Adventures, б. д.*)



Додаток А, рис. А.6. Готель Ion Adventure Hotel (*About The Ion adventure hotel - Ion Iceland, б. д.*)



Додаток А, рис. А.7. Готель «The Retreat at Blue Lagoon Iceland» (*Retreat Hotel: Blue Lagoon Retreat Hotel & Spa, б. д.*)

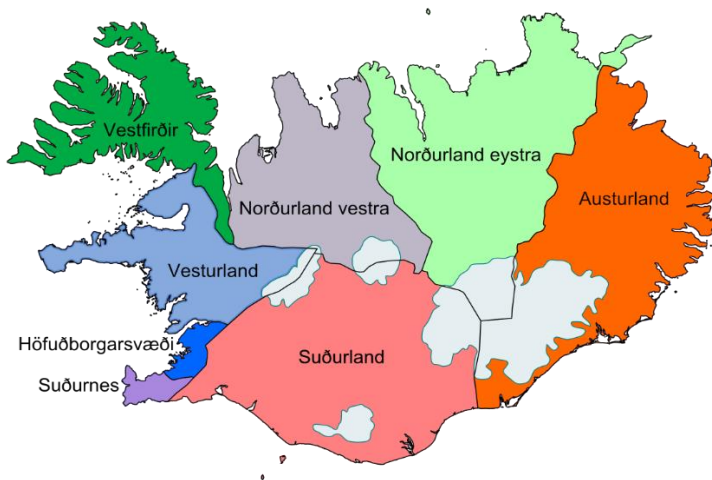


Додаток А, рис. А.8. Національний музей Ісландії (*History and Role of National museum of Iceland, б. д.*)



Додаток А, рис. А.9. Музей вікінгів (*The Viking Ship Museum, б. д.*)

Регіональний поділ туристично-рекреаційного потенціалу Ісландії



Додаток Б, рис. Б.1. Регіони Ісландії



Додаток Б, рис. Б.2. Кафедральний собор, Рейк'явік (*Saga Áskirkju*, б. д.)



Додаток Б, рис. Б.3. Вулкан Катла (*Katla Volcano in Iceland* | *Arctic Adventures*, б. д.)



Додаток Б, рис. Б.4. Льодовик Мірдальсйокудль (*Glacier-outburst flood from Mýrdalsjökull, б. д.*)



Додаток Б, рис. Б.5. Гірський хребет Сніфельсйокудль (*Snæfellsjökull, б. д.*)



Додаток Б, рис. Б.6. Півострів Латрабьярг (*Látrabjarg in the Westfjords of Iceland - the largest Seabird Cliff in Iceland, б. д.*)



Додаток Б, рис. Б.7. Вулкан Крафла (*Krafla*, б. д.)



Додаток Б, рис. Б.8. Старовинне поселення Хофтадір (*Bloody slaughter: Ritual decapitation and display at the Viking settlement of Hofstaðir, Iceland*, б. д.)



Додаток Б, рис. Б.9. Острова Папафьярдаренес (*Papay*, б. д.)



Додаток Б, рис. Б.10. Вулкан Ельдфедль (*The Eldfell Volcano and Hiking Trail*,
б. д.)